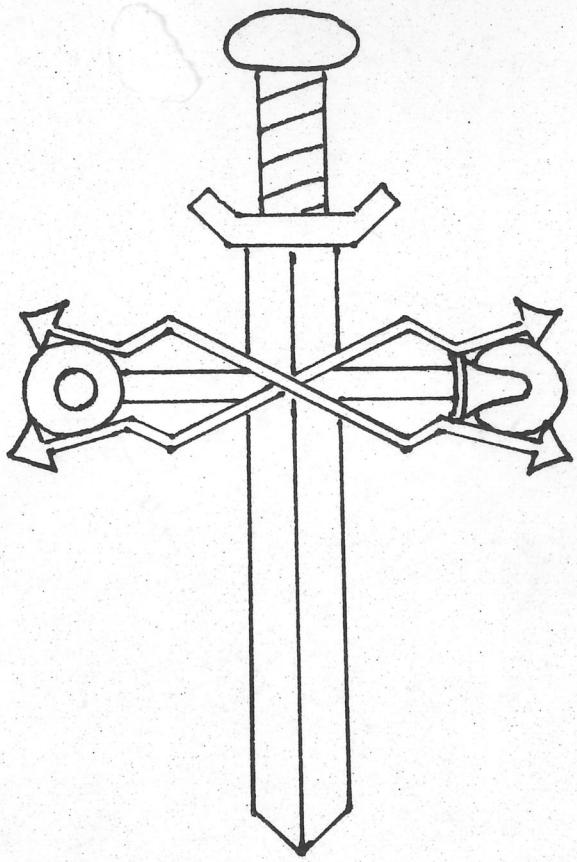

JUTUT I

VK3, VP24, YM

1939-44

S I S Ä L T Ö

Alkusanat

Erkki Puolakan puhe v. 1947

Arvo Ruohosen: Viestimiehen talvisota

Eino A. Lehtisen muistelmia

Jaakko Saarnijoki ja metson munat sekä muuta mukavaa

Pentti Laine muistoja päämajasta talvisodan aikana

Jaakko Saarnijoki: Eräät hiihtokilapilut v. 1942

Kenttäpostia:

Tulipahan sanotuksi

Sulo Kivistö 1 k. muistelee

Sanoi:

Musaa talvisodassa

Metsästyslupa

Vastaisen varalle

Alkusanat.

Virikkeen käsilläolevan monisteen aikaansaamiseen antoi VP 24:n ensimmäinen komentaja, silloinen ratsumestari ja nykyinen everstiluutnantti, varatuomari ja kiinteistöneuvos Erkki Puolakka, pataljoonan perinnekokouksessa helmikuussa 1975. Sen kertaisessa, hieman jo lennokkaassa tunnelmassa, tuntui Ragnar Sjöholmin, Uuno Tiirisen ja Veikka Suvannon Tehtäväksi jätetty muistitiedon kerääminen tamperelaisten ja heidän mukanaan vaeltaneitten viestimiesten vaiheista ja sattumuksista kevyeltäkin tehtävältä ja työhön varattu aika, noin kaksi vuotta täysin riittävältä. - Toisin on kuitenkin käynyt. Lievästikin arvostellen tehtävää voidaan kuvata vaikkapa ammattitermillä "kevyt - kiinteä". Ehkäpä muistelusten tallentamiseen on ryhdytty kiian myöhään, koska niin moni veli ja velikulta on ilmoittanut, että vaikka jotain muistaisin, niin kirjoitustaito on unohtunut. Sitä suurempi kiitos niille veljille, jotka ovat muisteluksiaan toimituskunnalle lähettäneet.

Muistelmien alkuun on sijoitettuna Erkki Puolakan v. 1947 pitämä puhe (luvatta), tilaisuudessa, jossa VP 24 ensikertaa sodan jälkeen kokoontui ja jossa tilaisuudessa kunniavieraana oli kenraalimajuri Aaro Pajari. On yllättävää kuinka hyvin silloin lausutut sanat sopivat tähän päiväänkin, vaikka aikaa on kulunut jo yli kolmekymmentä vuotta.

Varmaankin näitä juttuja lukiessa moni veli jää kaipaamaan kertomusta tuntemastaan mukavasta tapauksesta tai sutkauksesta. Älkäämme jättäkö näitä aiheita unholaan vaan nyt, kun alkuun on päästy, jatkakaamme muistelusten sarjaa niin, että vast'edes, joka kerta kun kokoonnumme, meillä on esitettävänä jatkoa aikaisempaan.

v. 1947

Kun sodanaikaiseen Viestipataljoona 24:ään kuuluneet yksityiset kansalaiset tässä kaupungissa päättivät kutsua pataljoonan jäsenet vielä kerran kookoon, on tästä vapaata aloitetta tervehdittävä vilpittömällä ilolla. Joskaan näillä lkp. määräyksillä ei ole saavutettu niin 100 % tulosta, kuin edellisillä, kokoontumispaikankin ollessa silloin kesäkuun 6:na 1941 kaupungin Ammattikoululla, niin on juhlatoimikuntaa onniteltava näin huomattavan runsaasta osanotosta ja saanemmekin vielä illan kuluessa kuulla kuinka moni pataljoonan lähtövahvuudesta, joka oli siinä 400 paikkeilla, on siviilikiireissään malttanut omistaa aikaansa sille joukko-osastolle, jonka riveissä he kerran palvelivat vuosia.

Kun juhlatoimikunta antoi minulle tehtäväksi puheen pitämisen tässä tilaisuudessa, otin tuon toimeksiannon vastaan mielelläni ja, kuten on tapana sanoa, ilman muuta. Ryhtyessäni sitten kokoilemaan muistoja noilta päiviltä, joihin yhteiset kokemuksemme perustuvat, ja panemaan ajatuksia paperille, huomasinkin saaneeni vaikean tehtävän. Olkoon, että puhuminen ehkä minulle, pataljoonan ensimmäiselle komentajalle olisikin helpointa. Mitä osaisin sanoa entisille aseveljilleni ?

Ajat ovat suuresti muuttuneet vuosista 1941-42, jolloin minulla oli kunnia toimia tämän pataljoonan komentajana siellä Karjalan Kannaksella. Ei ole ihmeellistä, jos ihmisetkin ovat muuttuneet, tulleet epäilevämmiksi ja epäuskoisemmiksi. Joutuessamme pakostakin punnitsemaan kokemuksiamme, saattaa itsetilityksemme tappiopuoli tuntua paljon raskaammalta ja riippuu omasta pohjaviritykseestämme, löydämmekö oikeastaan mitään myönteistä. Ja näin saattaa tulla ehkäpä kokonaan kielteiseen tulokseen. Erimielisyydet ja vastakohdat ovatkin kuluneina vuosina, niin kuin aina suurten kärsimysten jälkeen, törmänneet jyrkkinä toisiaan vastaan. Olisi teeskentelyä kieltää, ettemmekö mekin tässä salissa olisi katsantokantoinemme näinä murrosvuosina saattaneet loitontua toisistamme, mutta eikö meillä sitten ole oman pataljoonamme nimessä, joka aikanaan liitti meidät luottamuksen, velvollisuuden ja toveruuden lujin sitein toisiimme, eikö meillä voi olla enää mitään yhteistä, lukuunottamatta mahdollisesti tavanomaisia tottumuksia,

niin kuin tuttavan tervehtiminen, tai muita tällaisia ulkopuolisia muodollisuuksia ?
Hävitty sota, taistelu ideologisista aatteista ja elinehtojemme muodoista painavat ankaran leimansa nykyajalle, eivätkä ne ole kovin koettelematta meitä kutakin. Elintason hidas paraneminen vain lisää epäsopua ihmisten välisiin suhteisiin. Emmekä edes ummista silmiämme siltä tosiasialta, että vaikeudet tulevat vielä jatkumaankin, mutta emme myöskään saa kieltää olojemme huomattavaa ehostumista ja määräysten vakiintumista hyvänä tulevaisuuden enteenä. Yhteiskunnassamme on epäkohtia ja epäoikeudenmukaisuuksia, jonka jokainen yhteiskuntaa rakentavasti ajatteleva kansalainen myöntää, ja on sekin yksi paremman tulevaisuuden lupauksista, että tämä korjataan, jotta jokainen pienentyneessäkin isänmaassamme tuntisi viihtyvänsä ja voisi olla ylpeä suomalaisesta sosiaalisesta yhteiskuntarakenteesta ja sivistyksestä. Ruumiillisen työntekijän asema, joka on vaikeuksien avain on vakaannutettava sellaiseksi, että hän tuntee yhteiskunnan antavan arvoa hänen työlleen ja tuntee itsensä taloudellisesti turvatuksi, eikä tässä salissa ole ketään, joka voisi väittää, etteikö tämä olisi mahdollista tässä tasavallassa, maailman ehkä kansanvaltaisimmassa demokratiassa. Mutta myös henkisen työn tekijöille ja henkisille johtajille, jotka kantavat vastuuta työn tuloksista, on varauksettomasti tunnustettavan heille kuuluva asema.
Niistä arvoista, joita sotilas edustaa kaikkialla maailmassa, idässä Neuvostoliitossa tai lännen demokratioissa, ovat etusijalla: isämaan rakkaus, rohkeus ja uskollisuus. Näitä hyveitä vaatii punainen armeija tinkimättömästi jäseniltään ja samoihin ihanteisiin velvoittavat länsivaltojen armeijoiden yksilön arvoa kunnioittavat ohjesäännöt. En halua kuitenkaan tässä yhteydessä enempää kosketella näitä universaalisia yleismaailmallisia sotilashyveitä, sillä niiden arvo ei salli niitä liian usein toistettavan. Ne ovat piirrettyinä myös Suomen sotilaan tahrattomaan kilpeen ja niiden vapaa ja puhdas vaikutus on ulottuva sotilaselämän ulkopuolellekin. Ilman tällaisia ihanteita ei mikään vapaa kansakunta elä. Ne eivät saa kuitenkaan olla kenenkään yksinoikeutena tai myöskään mikään omahyväinen itse-tarkoitus, niiden on oltava koko kansan omaisuutta auttamassa kunnioittamaan toistemme vakaita

mielipiteitä, ymmärtämään ja sovittelemaan toistemme katsantokantoja.

Kun min. syksyllä 1942 otin jäähyväiset siellä rintamalla tältä erinomaiselta pataljoonalta, teidän seistessänne avoneliössä edessäni tuona kirkkaana iltapäivänä auringon tehdessä jo laskuaan Joutselän metsien taa, muistan miten vaiketa minun oli saada sanotuksi sitä, mitä minun olisi pitänyt teille tuollaisessa tilaisuudessa sanoa lähes 1 1/2 v. kestäneen toiminnan ja vastavuoroisuuden päättyessä. Olihan se ollut osittain myös eräänlaista perhe-elämää, jossa kuin isä lapsineen olin tehtäväni mukaisesti velvoitettu teitä ohjailemaan. Mutta vaikutteet olivat liian moninaiset ja vielä liian lähellä, että olisi nähnyt jotain kokonaisuutta. Tänä päivänä, kun tuosta ajasta on kulunut jo runsaasti yli 4 vuotta ja kun kokonaiskuva on pikkupiirteistä vapaana selvempänä ja seestyneenä katseltavana haluaisinkin korostaa yhtä ehkäpä suurimmista tämän pataljooaan hyveistä. Se oli varsin ominaista Viestipataljoona 24:lle ja sen arvo täydessä merkityksessään selveni minulle vasta myöhemmin. Tämä hyve oli työ.

Että tämä ominaisuus oli niin ilmeinen juuri Viestipataljoona 24:ssä, oli tietenkin suoraan johdannainen siitä työteliäästä hämäläisestä aineksesta, johon pataljoonan henkilökunnan valtaosa lukeutui. Mutta eihän työ yksin riitä, vaan siihen tarvitaan myös taitoa, joka ohjaa työtä tekevää kättä. Ja tuon ammattitaidon oli antanut tämä kaupunki, missä pataljoona perustettiinkin. Viestipataljoona 24:llähän oli elinjuurensa Tampereen syvissä riveissä ja minä olenkin aina samaistanut Tampereen kaupungin ja tämän pataljoonan ja oli tämä varmasti aikoinaan yksi kaupungin lempilapsista, jos niin saa sanoa. Näin jälkeenpäin, kun yhteiset kokemukset soluvat mielessä tuollaisena suurpiirteisenä tapahtumasarjana, pyrkivät yksityiskohdat, rasitukset ja hiki, joka on virrannut, helposti unohtumaan, puhutaanhan unohtamisen siunauksellisesta evankeliumista, joka peittää unohduksen vaippaan kärsimykset ja säilyttää mielikuvissa ihmeellisesti miltei yksinomaan elämän miellyttävät puolet. Selaillessani kuitenkin erästä todistuskappaletta, joka ei unohda tosiasioita, nimittäin pataljoonan koruntonta historiikkia, joka alkaa pataljoonan syntymästä Ammattikoululla, kiintyy tarkastelijan huomio ennenkaikkea

siihen tavattomaan työmäärään, jonka tämänkin pataljoonan miehet suorittivat niinä 3 - 4 kk:na, minkä historiikki kestää. Noille lehdille, jotka kronologisesti on jaettu kunkin päivän osalle, mahtuu aivan uskomattoman paljon suunnitttelua, matkoja, kuljetuksia ja ennenkaikkea kuumeista, epäitsekästä työtä aivarhaisesta aamusta iltaan, illasta aamuun, yötä päivää, kun tilanne niinkin vaati ja lepoa vain silloin, kun sekin muistettiin. Siinä uljas muisto, joka velvoittaa, arvokas perintö, jonka Viestipataljoona 24 on meille jättänyt kunnioituksella vaalittavaksi.
Samaisen historiikin laskelma pataljoonan rakentamien ja kunnostamien puhelinyhteyksien yhteispintuudesta 1200 km eli matkan Hangosta Petsamoon Jäämeren rantaan, jonkin kouraantuntuvan esimerkin mainitakseni, jo yksin todistaa työn valtavuutta edellä kuvatussa suhteellisen lyhyessä ajassa. Mutta ei ainoastaan hämäläisen työtapa, vaan myös se into ja alttius, jolla työmäärykset toimeenpantiin ja jota myös pataljoonan riveissä palvelleet 40-kymmentä evakkokarjalaista miestä omalla panoksellaan edesauttoi, loivat sen homogeenisesti toimivan ja pystyvän työaseen, jota divisioonamme johto niin terävästi saattoi käyttää. Tämän välineensä tehokkuudesta antoikin divisioonan operatiivinen samoin kuin viestijohtokin monessa eri yhteydessä varauksettoman ja innoittavan tunnustuksensa ja mitä tämä mainesanat aikoinaan meille merkitsivät, sen me muistamme jokainen.
Hyvät ystävät ! Meille on suuri ja vilpitön ilo nähdä tällaisena Viestipataljoona 24:n muistojen päivänäkeskuudessamme terveenä ja reippaana 18. divisioonan perustaja, innoittava ja taitava komentajamme, suuri sotapäällikkö ja myös lämpimästi tunteva persoonallisuus. Ottakaa vastaan, Herra Kenraali, entisen viestipataljoonanne kunnioituksen vakuutus!
En voi tässä yhteydessä luonnolisista syistä palata yksityiskohtiin pataljoonan erinomaisista suorituksista, niin houkuttelevasti kuin ne välähtävevätkin historiikin eri käänteissä ja moninaisissa vaiheissa yksinkertaisesti kerrottuna. Sen lehdillä aivan vilisee tapahtumia ja työn tekijöitä , teidän nimiänne, milloin minkin osasuorituksen yhteydessä, milloin paahtavassa heinäkuun helteessä, milloin elokuun rankaasateessa, tai vihollisen tulessa. Urheita tekoja, joista suurin osa jää valitettavasti ikuisesti unoh-

duksiin suomalaisen miehen tunnetun vaatimattomuuden ja itsekehumisen tai -tehostuksen kammoamiseen johdosta, tekoja, joista muistuttaa korkeintaan tällainen puhuja.

Mutta tämä uurastava ja innoittunut työ vaati omat raskaat uhrinsa, koska sen täytyi tapahtua sodassa. Mitään suurta maailma ei anna ilman uhrauksia aina inhimillisen elämän arvokkaimpia arvoja, elävän ihmisen menetyksiä myöten. Viestipataljoona 24:n ollessa näin ensi kertaa sitten sodan päättymisen kokonaisuutena yhdessä, suorittakaamme eräs velvoittava palvelus, omistakaamme hetki kaatuneille, niiden pataljoonan jäsenien muistolle, jotka irroitettiin elävästä yhteisyydestämme murheeksi ja menetykseksi lähimmilleen ja raskaaksi tappioksi tälle maalle.

Entiset aseveljeni !

Kunnioittakaamme hetken hiljaisuudella kaatuneiden muistoa !

Invaliidet olkoot meidän sydäntämme lähellä. Älkäämme koskaan unohtako kärsiviä veljiämme. Auttakaamme heitä silloin, kun he ovat avun tarpeessa ja meidän tulee muistaa, että tuo jo ennenmainittu vaatimattomuus ja usein myös miehinen ylpeys saattaa estää heitä sanoiksi pukemasta ajatuksiaan ja tarpeitaan. Tämä kokous yhtyy varmasti hartaana minuun esittäessäni terveisemme ja parhaat menestyksen toivotuksemme oman pataljoonamme invaliideille.

Suomi on kärsinyt sodasta paljon. Raskaimpina tuntuvat sodan vaikutukset tietenkin niissä miehissä, jotka ovat menettäneet omaisensa ja niissä, jotka eivät saa asua ja viljellä kotiseutujaan tai astella syntymäsijoillaan. Elämä vähentynein työvoimin ja uudessa ympäristössä on sisulla järjestettävä. Ja meihin kaikkiin valakoon Viestipataljoona 24:n innoittama esimerkki työn kunniasta uuttaa sitkeyttä ja voimaa tehdä työtä kukin omalla työsarallaan. Työ on suuri siunaus ihmiskunnalle, sen kautta ja sen avulla kestää ja voittaa kaikki vaikeudet, se antaa unohdusta kirveleviin muistoihin, lohtua kärsimyksissä ja antaa työiloa, joka on ihmisen tunteista parhaimpia. Oman pataljoonamme loistavaa esikuvaa työnteon taidosta tarvitsemme kipeästi jokainen juuri nyt, kun isänmaamme ponnistelee vaikeuksiensa voittamiseksi, tarvitsee sisua ja jännittää voimansa äärimmilleen sotavelkojemme maksamiseksi, minkä suorittamiseen suomalainen kunniasana on annettu. Vain sitkeän työn viitoittamalla tiellä löydämme perille onnellisempaan tulevaisuuteen, jota me jokainen hartaasti toivomme.

Entiset aseveljeni !
Kohottakaamme kolminkertainen eläköön itsenäiselle vapaalle ja meidän kaikkien rakastamalle Isänmaalle !

VIESTIMIEHEN TALVISOTA
3 VK - 6 VK

Sota on aina mieliinpainuva ja vakava asia kansakunnan elämässä, mutta erikoisen jäljen se jättää myös yksilöön, joka siihen tavalla tai toisella on joutunut osallistumaan. Vaikka se on vakava asia niin vuosikymmenet tasottaa mieleenjääneitä ikäviä kokemuksia ja ihminen pystyy näkemään asiat rauhallisemmin. Huomaa tapahtumien ketjussa koomisiakin puolia. Seuraava on nähty omasta näkökulmastani.

Kokoonnuimme Nekalan kansakoululle 13.10.1939, missä meistä muodostettiin viestikomppania. Komppanian koululla oloajasta ja siellä sattuneista tapahtumista olen kertonut kirjassa Ajan rattaat (Tampere-Seuran julkaisu n:o 40), joten en sitä tässä toista.
Nekalasta komppaniamme siirrettiin Taavetin aseman tienoille. Se joukkue ja ryhmä, johon kuuluin, majoitettiin Saalemin rukoushuoneeseen. Makailimme aluksi lattialla, mutta olo näytti pitkittyvän, niin teimme laverit. Niitä emme kuitenkaan montaa yötä saaneet käyttää, sillä sota oli alkanut. Taavettiakin kävi yksi kone pommittamassa. Yritimme koko kommpanian voimalla ampua konetta alas, mutta ei se ollut tietääkseen. Pudotti pomminsa ja meni pois. Ampumisella olimme vain ilmiantaneet itsemme, jonka vuoksi seuraavana päivänä muutimme Luumäelle.
Luumäen kirkolla Edvin Lindroosin kanssa pystytimme keskussen osuuskaupanhoitajan kamariin. Keskusta hoitelimme viikon kerran, jonka jälkeen komppania lastattiin junaan. Junalla menimme Tienhaaraan ja sieltä sitten Talin aseman lähellä olevaan Kylliälän kasvatuslaitokseen. Olin jotenkin kohonnut natsattomaksi ryhmänjohtajaksi, sillä ryhmämme johtaja kersantti Nymander oli sairastunut, eikä enää tullut takaisin. Olin hänen tilallaan koko sodan ajan saaden sitten rauhan tultua natsojakin.

Kasvatuslaitokselle päästyämme alkoi tuvassa kova kiire paikkojen valtaamisessa. Meidän ryhmämme hidasteli jotenkin, sillä tilaa ei enää ollut. Siitä tuli meille kuitenkin onnenpotku, sillä joukkueemme johtaja luutnantti Lummaa tuli sanomaan, että radan toisella puolella olevassa tilanhoitajan asunnossa on iso olohuone varattu ryhmällemme. Sinne sopi hyvin koko ryhmä ja lisäksi komeaa Tampellan hevosta hoiteleva ryhmämme hevosmies Lauri Tamminen. Saliin oli erillinen eteinen, jossa oli peltikuorinen lämmitysuuni ja seinustalla seslonki. Sitä seslonkia jokainen haikeana katsoi, mutta tuumivat sen kuuluvan minulle. Yksihän siihen kuitenkin vain sopi. Siinä nukkuminen tuntui oikein nautinnolliselta, milloin nukkumaan ehti.

Työnämme Talissa oli paitsi puhelinkaapelin vetäminen tienvarsiin myös majapaikan lähelle suojahautojen kaivaminen. Me tilanhoitajan luona asuvat emme kaivaukseen joutuneet, sillä meillä oli yleensä päivittäin muuta puuhaa. Päivälläkin liikuimme paljon ilmatäisteluja katsellen, mutta yleensä oli iltahämärä palaillessamme Perojoen ja Säiniön suunnalta majapaikkaamme. Erään kerran olimme majapaikassamme kirkkaana päivänä, kun ilmataistelua käytiin yläpuolellamme. Kiertäessämme siinä talon seinustaa taivaalle tähyillen, näimme miten yksi kone alkoi toisen saattelemana liukua alas. Mieleen ei muuta tullut kuin, että naapurin kone putosi. Iltahämärissä olimme sitten Säiniön suunnalla tapsia vetämässä, niin lähellä tietä metsikössä näimme koneen rungon, josta siivet olivat poissa . Runko oli oikeassa asennossa ja alaosassa sillä kohdalla missä ohjaajan jalat ovat oli reikiä. Jatkoimme noloina matkaamme, sillä rungossa oli suomalaiset merkit.

Millöin olimme majapaikassamme ja tuli hälytys, niin jokainen lähti ulos. Kaivettuihin suojamonttuihin olisi ollut matkaa, eikä sinne kukaan halunnut juosta. Radan ali meni isoista putkista tehty viemärioja. Pidimme sitä pommisuojanamme. Osa ei sitäkään aina käyttänyt, vaan jäi kiertämään taloa. Yksi kaveri juoksi kiireissään kerran niin kovaa radan alle tunneliin, että ei saanut pysähtymään, vaan liukui putken pohjalle jäätynyttä jäänpintaa pitkin radan toiselle puolelle penkkaan, josta sitten kömpi takaisin putkeen.

"Hölmöntölmäys"

Joulu lähestyi. Talvi oli jatkunut viikkoja ja kovat pakkaset olivat yleisiä. Ryhmämme sai määräyksen lähteä keräämään vetämiämme linjoja pois. Pakkanen oli hellittänyt ja oli satanut nuoskeaa lunta, joten monot kastuivat likomäriksi, mutta niine hyvineen lähdimme sitten Summanjoelle. Siellä majoituttiin tyhjään rakennukseen. Ryhmällemme tuli pieni porstuan peräkamari, jossa oli pahalta haisevia pahnoja lattialla. Lämpiävästä uunista huolimatta tahtoi kylmyys kalistella hampaita, mutta siihen pahnoille pojat vähitellen nukahtivat. Melkein kadehdin heitä, sillä itse en saanut unta millään, vaikka koitin olla mitään ajattelematta. Ei auttanut lampaiden laskeminenkaan. Aamupuolella tuli Lummaa, josta heti arvasin oikein aavistelleeni, että hommiin lähdetään. Hän käski herätellä miehet saikalle ja valmistatuumaan lähtöön "tositoimiin". Meidät ja toinenkin ryhmä oli alistettu tilapäisesti rykmentin viesteiksi.

Kuutamossa ja kiristyvässä pakkasessa sitä sitten hiihdettiin kelarekemme perässä ja saavuimme viimein sivutieltä isolle tielle, kelaa oli menossa lumipukuihin puettujen miehiä pitkät rivistöt.

Kuulin siinä toisen toruvan tupakkaa sytyttävää toveriaan, että älä helvetissä raapi tikkuja, etkös näe tota naapurin tähystyspalloa edessä. Siellä korkealla kuutamossa se pallo näkyi selvästi.

Jalkaväki mennä matasi edelleen ja me saavuimme paikkaan - josta Lummaan kartan mukaan meidän piti saada lisäohjeita. Päiväkin valkeni. Hytisimme siinä pakkasessa tietämättä mitä pitäisi tehdä. Olin jättänyt ne märät monot liikojen tavaroiden ohella sinne pahnojen päälle ja jalassani oli omat kumisaappaani, jotka eivät olleet erikoisen lämpimät. Löytyi siitä kuusikosta sitten päivemmällä isohko telttakin, mutta eihän sitäkään voinut päivällä lämmittää, joten mieluimmin hytisimme tiellä. Siitä teltasta sitten kuitenkin lopulta aloimme vetää kaksjohtolinjaa rintamalinjaa kohti. Tulimme sellaisen suorämeikön läpi mäen kumpareelle, jonka takana häämötti aukea. Kelamies Huupponen eteni lähelle aukean reunaa, kun edestä alkoi kuulua aseiden papatus. Siellä oli nähtävästi alkanut taistelu. Huupponen ei ollut erikoisen säikky millekään, mutta hän edellä menneenä katsoi

parhaaksi lyödä kelan telineineen puun juurelle ja tuli sanomaan, että ei sinne nyt voi mennä. Sinne se kela sitten jäikin, sillä pian sieltä alkoi ilmaantua toisiakin harhailemaan sinne suolle. Palailimme takaisin isolle tielle, josta lähellä oli sidontapaikka, johon alkoi tulla potilaita. Tuli siihen lähellemme eräskin murheellinen mies, sanoi kaverin jääneen aukealle. Jonkin ajan perästä ilmaantui kaveri kuitenkin naarmu poskessa. Iloisia olivat molemmat toisensa nähtyään. Me lähdimme kulkemaan tietä pitkin tapsiemme lähtökohtaan päin löytääksemme Lummaan ja kysyäksemme mitä nyt tehdään. Ei hänkään heti tiennyt, mutta kun siinä tienposkessa seisottiin, pamahti lähellä metsikössä. Huomaismme olevamme litteänä näreen juurella maassa, kunnes joku huomasi tietävänsä, että lähellä metsässä on oma tykki. Sehän siellä oli pamautellut naapuriin terveisiä. Emme olleet vielä kouliintuneet tunnistamaan kaikkia ääniä. Tietä pitkin ajoi kymmenittäin hevosia taaksepäin täyttä karkua. Siinä oli kääntynyt mukaan meidänkin hevosemme, jotka sitten säikähdyksestä toivuttuaan palasivat takaisin.

Enempää emme vetäneet johtoja, vaan illan suussa saimme luvan kerätä pois jo rakentamistamme linjoista sen minkä saimme. Etenimme tietä pitkin, mutta ennen sidontapaikkaa oli pieni peltoaukea, jossa tuli miehiä vastaan varoittaen menemästä pidemmälle. Sanoivat, että ei siellä ole meikäläisiä enää. Koitin vetää johdinta , mutta tuntui kuin toisessa päässä olisi ollut samat aikeet. Täytyi katkaista ja tyytyä siihen minkä saimme. Menimme taas hyppimään lämpimiksemme lähtökohtaan rekien viereen. Nälkäkin kiusasi jokaista, kun repussa ei ollut kuin ehkä jokin leivän syrjä. Ihan illalla tuli tosin papusoppaa, mutta sekin vähä melkein jäässä.

Pääsimme sitten iltähämyssä lähtemään majapaikkaamme, mutta sinne päästyämme oli varusteemme jo pakattu auton lavalle. Ryhmämme kipusi sinne pakkausten päälle ja meitä lähdettiin viemään kohti Talia. Pakkanen oli edelleen kova. Siellä pakkausten päällä pantiin selkä toisen selkää vasten, mutta viima meni läpi kuin jonkin kesäpaidan. Elättelimme toiveita, että Viipurissa olisi vielä asemaravintola toiminnassa ja saisi jotain lämmintä. Se oli kuitenkin suljettu. Siinä torin yli kulkiessamme jalat eivät ollenkaan tuntuneet omilta. Puhuimme autoon päästyämme, että jos nyt ei tulla ki-

peiksi, niin sitten on ihme. Sitä ihmettä ei kuitenkaan tullut, vaan jonkin ajan huoneen lämmössä Talin majapaikassamme oltuamme ja jotain syötyämme otimme mukisematta vastaan käskyn vetää se tärkein linja paikoilleen, jonka olimme Summajoelle lähtiessämme purkaneet. Sitten vasta lämmitimme saunan ja otimme joulun vastaan, jota juhlisti tuntemattoman sotilaan paketti. Kohdalleni osui myös vaimon lähettämä paketti. Väsymyksen vuoksi pakettien lähempi tarkkailu jäi kuitenkin seuraavaan päivään.

Summassa ampuivat kovilla.

Joulun jälkeen saimme tietää, että meidät vaihdetaan turkulaisten tilalle Summan lohkolla. Niin sitten jätimme Talin ja Kylliälän kasvatuslaitoksen lopullisesti ja hiihtelimme Kämärän aseman lähelle, jonne komppanian toimisto ja siihen liittyvä henkilöstö jäi. Muut jaettiin lähemmäs etulinjaa puhelinkeskuksiin ja vikapartioihin. Minä jouduin Edvin Lindroosin kanssa Tykki-nimiseen keskukseen. Vanhimpana oli ylikersantti Höglund. Aiaksemmin ainakin minulle tuntematon alikersantti Salminen oli myös keskusta hoitamassa, mutta kolmantena istui yleensä Virtanen. Kun keskuksemme kautta menivät kommennot tykistölle, niin oli korsussamme tykistön yhdysupseerina vänrikki Aarnio. Lähetiksi oli komennettu asevelvollinen savolaispoika Korhonen. Korhonen oli ollut vihollisuuksien alkaessa rajalla viivyttämässä ja siinä mielessä meitä kokeneempi. Kerran tuli puhe niistä alkutaisteluista, jolloin Aarnio kysyi Korhoselta, että oletko sinä nähnyt ryssää. Korhonen katsoi upseeria silmiin ja sanoi "Voe veikkonen".
Tultuamme Tykkiin päästämään lepovuoroon turkulaisia viestimiehiä, piti heidän ennen lähtöään näyttää meille linja ja olla alkuvaiheessa oppaana. Kävi sitten niin, että kohta tulomme jälkeen meni linjat poikki ruotsinkielisten keskukseen. Vikapartion miehet olivat vielä matkalla Lähteen keskukseen yhteydessä olevaan korsuunsa, joten sieltä ei saatu apua, vaan Lindroosin kanssa lähdimme turkulaisen ohella ulos linjoja pimeässä hapuilemaan. Kun sitten selvisi ne päät jotka vikapaikalle johti, niin turkulainen ei tullut edemmäs. Me tähyilimme "Eetun" kanssa taivasta päin pitäen langat hohdattajinamme. Ylitimme Kämäreltä tulevan valtatien ja tulimme metsikköön, jossa näkyi lumessa pommin jälkiä ja löysimme pian katkenneita johtojakin. Aloimme hapuilla

lumesta ja puiden oksilta jchtimia kokeillaksemme ensin omaan keskukseen, että olemme oikeat päät löytäneet. Lindroosin kaulassa riippui puhelin ja minä veivasin pitäen luuria toisessa kädessäni, silloin kuului pamaus ja samalla alkoi ujellus. Tuntui tulevan juuri siihen missä seisoimme. Olihär meitä aikoinaan opetettu menemään maahan. Nyt sitä mentiin ja ilman komentoa. Emme vielä selvinneet ylös kun tuli peräkkäin monta ja aina tuntui, että nyt se ainakin tulee lähelle. Kai ne lähelle tulikin, mutta vahva lumikerros vähensi niiden tehoa. Minä selvisin ensin jaloilleni ja mua nauratti jo kaverin asento. Sillä oli se puhelin vatsan kohdalla, niin ei se päästänyt keskiosaa painumaan lumeen. Pää ja jalat olivat piilossa, mutta pullea takapuoli oli korkealla. Se hälytys oli mennyt keskukseen ja kyselivät ihmeissään kun kuului pauketta ja ähinää, eikä puhuttu mitään, että mitä meille tapahtui. Olimme joutuneet alueelle liian aikaisin. Mikä lie aiheuttanut keskityksen metsikköön, jossa ei niitä johtimia lukuun ottamatta ollut mitään, ehkä tarkoitus oli häiritä maantieliikennettä. Saimme sitten rauhassa kytkeä ne omat linjamme ja joitakin muitakin kuntoon. Tuli siihen sitten ruotsalaisten tai ruotsinkielinenkin partio katsomaan kun olivat kuulleet ryminää. Olimme jo kuitenkin mekin pois lähdössä. Korsuun palattuamme olivat turkulaiset jo poistuneet.

Korsumme kattona oli toista metriä vahva jäädytetty maakerros, joten pidimme sitä turvallisena. Päivän valoisana aikana ei voinut lämmittää, mutta öljylampun antaman lämmönlisän turvin siellä tarkeni hyvin keskipäivän ajan. Korsusta johti pitkä käytävä maan pinnalle rinteeseen. Öisin pidimme vahtia käytävän suulla. Sieltä meni naru korsuun oven päällä kelloon hälyttämistä varten. Emme sitä kertaakaan tarvinneet. Kerran kyllä pelästyin seisoessani vuorollani vartiossa selkä korsuun päin. Kuuntelin rintaman ääniä tuijotellessani edessäni olevaan notkelmaan aavemaisessa hämäryydessä. Yht'äkkiä kuului takaani ylhäältä korsun katolta liikettä ja samassa musta varjo lensi ohitseni. Tajusin kaiken vasta kun mitään ei enää näkynyt. Viestikoirahan sen täytyi olla, joka suoraviivaisesti tiestä välittämättä suoritti tehtäväänsä. Sain kuitenkin aiheen tarkistaa kivääriäni, mutta eihän sen lukko liikahtanut ollenkaan. Hikisestä käytävästä pakkaseen tuotuna oli lukko juuttunut liikkumattomaksi. Vuoroni päätyttyä puhdistin lukon ja koko kiväärin rasvasta puhtaaksi. Kokeilin sittemmin

aina lukon liikkuvuutta, mutta tositarvetta aseen käyttöön ei myöhemminkään onneksi tullut.

Korsumme elämänmeno oli suhteellisen rauhallista aina helmikuun puolelle asti, mutta sitten alkoi linjat olla yhtenään poikki. Lähteen korsustakin oli linjapartiot liikkeellä väsyksiin asti. Jotkut pyytelivät siirtoa komppanian yhteyteen. Kytökivi ja Sinisalo olivat ahkerasti liikkeellä. Puheen kalkatus kuului jo kaukaa kun ulkona tulivat vastaan. Mekin yritimme lähitienoilla korjailla. Höglund sanoi kerrankin, että hänkin lähtisi kerran jos lähden kaveriksi. Oli yhteydet poikki mm. komppaniaan. Hän otti pistoolin ja minä ilman asetta varustauduin työkalulaukulla. Menimme läheiseen männikköön. Ihmettelimme, että mikä kumma.. poksahteli metsikössä. Oli kirkas päivä, mutta mitään erikoista ei näkynyt, paitsi, että puhelinlinjamme olivat palasina. Mikä lie katkonut. Ne poksahdukset arvelimme räjähtäviksi harhaluodeiksi. No Höglund seuraili ympäristöä ja minä konttailin johtimien parissa. Silloin oli jo vedetty hangelle muurilankalinjojakin, joita oli myös katkenneina.

Korsumme oli tullut ilmeisesti naapurin poikien tietoon, koska alkoivat pommittaa sitä kovilla. Kerran tuli pieniä pommeja niin että korsu tärisi ja hiekka pöllysi. Kaikki pinjat katolla meni poikki. Ennen helmikuun puoliväliä joutui Hauki-niminen patteri siirtymään taaksepäin ja komentaja asettui korsuumme joksikin aikaa. Pian tuli katolle iso järkäle, joka sai meidät kaikki komentajaa myöden litteäksi lattialle. Tuntui kuin korsu olisi heilunut siellä maan alla kuin laiva laineilla. Lamput sammuivat ja ovet paukkuivat. Santa ja pöly lensi, ettei hetkeen tiennyt mitä tapahtui. Korsu oli kestänyt, mutta puhelinyhteydet olivat jälleen poikki. Tykistö olisi tarvinnut käskyjä. Komentaja pyysi, että joku yrittäisi saada hänelle yhteyksiä. Menin oviaukolle kuuntelemaan. Tuntui hiljaiselta. Puut lähitienoilla oli pelkkinä kantoina, joten mitään suojaa katolla ei enää ollut. Polvillani kontaten sain siellä joitakin johtopareja liitetyksi minkään ahdistamatta. Laskeutuessani alas osui silmäni korsun edessä olevaan nuotkelmaan, jossa olevasta purosta olimme ottaneet avannosta vetemme, niin huomasin, että avannon paikalla oli valtava vesimonttu. Naapuri oli isontanut kaivoammekin. Piilossa olomme ei enää tuntunut varmalta.

Lähtö Summasta.

Helmik un 15. päivänä saimme käskyn luovuttaa korsun ja lähteä pois. Kokosimme kamppeemme, paitsi, että minulta jäi viisi pakettia Viisi Sinistä Veljestä-nimistä piipputupakkaa sinne korsun katonrajaan hyllylle, jonne olin ne pannut, kun kukaan ei vielä silloin perustanut niistä. Kaduin myöhemmin asiaa kovin, kun kaverit toivat kättä kaulalle, että eikö repussasi ole yhtään tupakkaa. Kävelin ennen lähtöämme ulos toteamaan hevosen valmiutta ja siksi menin korsun takaosan puolelle tasangolle. Oli rauhallisen tuntuista. Hiihtopartio tuli Lähteen suunnasta ja nähdessään minut kysyivät, että onko vihollisista tietoa. Olin tietämätön mistään sellaisesta tilanteen muuttumisesta ja hyvää tarkoittaen sanoin, että eihän niitä täällä ole. Partion johtaja kirosi ja sanoi, että tossahan niitä on mäen toisella puolella. Huomasin kyllä sitten, että olihan meikäläisiäkin asemissa meidän korsumme rinteessa. Hätyytin hevosmiestä valmiiksi ja menin kiireesti korsuun sanomaan mitä olin kuullut. Keskukseen tuli vielä joku hoitaja ja kaiketi pois kuljettaja, mutta me lähdimme heti kohti Kämärää ja sieltä edelleen Juustilaan.

Tulee sotamiehiä

Juustilassa saimme majapaikaksemme talon suuren pirtin. Ehdimme tehdä laveritkin, koska meidän oli määrä saada olla levossa. Niillä lavereilla emme kuitenkaan saaneet nukkua, sillä pirttiin tuli jalkaväen upseeri ilmoittamaan, että talo on varattu hänen porukalleen, eli niinkuin hän sanoi, taloon tulee sotamiehiä. Me saimme iltahämyssä lähteä. Kapeata metsätietä kulkiessamme saimme välillä suojautua, sillä naapurin kone lentää pyrähteli tutkimassa öistäkin liikennettä. Tulimme sitten suureen huvilaan, jossa isossa salissa oli sänkyjä patjoineen, joista tuli kova kilpailu. Lindroos oli saanut vallatuksi kaksi petiä, pitäen toista minulle. Kuulin siitä puhuttavan, että mitä hän kahta pitää hallussaan. Sanoin hänelle, että annan olla, kai minä jostakin paikkani löydän. Hän ei pitänyt omaansakaan, vaan tuli kanssani suuren eteishallin uunin eteen korituoliin, joissa sitten hytisten torkuimme kolme vuorokautta. Siihen osaltamme "lepo" sitten jäikin. Meidät siirrettiin Kasakkakiven lähelle.

Majapaikaksemme tuli kaksi pientä rakennusta, joista toisessa oli meidän ryhmämme hevosmiehineen ja samaan pihapiiriin kuuluvassa toisessa rakennuksessa oli joukkueemme toinen ryhmä. Iltaisin ja osin öisin kuljimme siitä vetelemässä linjoja eri tahoille Viipurin ympäristöä. Katselimme retkillämme miten Viipurissa liekehti hämäryyden keskellä isojakin kerrostaloja. Päivisin olisi tarvinnut nukkua, mutta se ei onnistunut aina, eikä jokaiselle ollenkaan, sillä ilmavaara oli usein. Lähellä metsässä oli kivestä rakennettu katoton kehikko, johon menimme suojaan. Huupponen teki päivisin retkiään ja toi tuliaisia ryhmälle. Hän kävi joitakin kertoja Viipurissakin. Karamellitehtaan tiloista oli kasoja pöyhittyään löytänyt täyden täytekaramellilaatikon ja jostain marmelaadilevyjä ison nipun. Iltahämärissä niitä sai jokainen reppuunsa. Kerran hän suuntasi matkansa Tienhaaran asemalle. Sattui tulemaan pommituksen aikaan. Oli hyppinyt vaunujen alla suojaa etsien kauan, sillä pommitus oli pitkä ja kova. Sen loputtua hän huomasi moniin vaunuihin tulleen osumia. Viinavaunukin oli levinnyt ja pulloja oli lumella. Niitä tuli vartija pitämään silmällä, eikä Huupponen saanut. Sensijaan vaatevaunusta lentäneitä paitoja oli käsketty ottaan jos tarvitsee. Huupponen tiesi tarpeemme ja toi ryhmän jokaiselle miehelle paidan. Taisin saada kaksikin. Ne olikin tarpeen, sillä ajat sitten oli puhtaat paidat repustamme loppuneet ja saunassa emme olleet käyneet sitten joulun. Päätimme heti lämmittää mökkimme aidaksista tehdyn saunan, jossa löylyn kovuus ei juuri huikaissut. Lumesta sulatetulla vedellä sentään tarkeni pestä. Tienhaaraan ei Huupponen enää sanonut menevänsä.

Jatkuvasta yötyöstä ja valvomisesta alkoi porukka lopulta tulla väsyneeksi. Jonkun hermoja tahtoi myös vaivata rasitus. Myös varsinaisia sairauksia iski joihinkin, että tahtoi olla joskus vaikeuksia saada kokoon toimintakykyinen ryhmä. Meninkin sitten komppaniaan pyytämään, että saataisiin nukkua yksi yö rauhassa. Saimmekin vapauden heti seuraavaksi yöksi. Meillä oli oikein hetekat vieretysten koko kamarin leveydeltä. Patjat olivat myös. Olimme keränneet tyhjistä lähimökeistä niitä. Lähellä olevassa isommassa talossa oli vielä asukkaita ja siellä teurastivat sikoja ennen pois lähtemistään. Meille oli sieltä saatu kinkku. Hämyn tullen pantiin mökkimme leivinuuni lämpöiseksi ja kinkku uuniin. Tyytyväisinä oikaisimme petillemme. Koivisto jäi vahtimaan kinkkua. Sikeään uneemme tuli keskiyön aikaan äkkikeskeytys. Edellinen päivä oli

ollut kirkas ja aurinko oli lämmittänyt kattoa niin, että lumi oli tullut alas. Naapurin pojat olivat kai koneestaan huomanneet paljaan katon ja arvelleet mökkien olevan asuttuja. Tipauttivat terveisensä, mikä osui pihamaalle. Kai siinä oli peltoa, koska siinä oli naurisauma, minkä aamulla totesimme kun joka paikka oli keltasena. Heräsimme kovaan huminaan ja rysäykseen. Koivisto konttasi uunin vierustalle viikset vipattaen suojaa etsien. Olin pihan puoleisella seinustalla ja Lindroos makasi seuraavana vieressä. Hän alkoi manata, että petillään on tikkuja. Minä totesin hänelle, että nyt pitäisi nukkua. Eihän meille ollut kuinkaan käynyt. Tosin aamulla kaipasin pyyhettäni, joka sitten löytyi kauempaa petiltä, mutta pyyhkeen mutkassa oli myös parin tuuman pituinen pommin siru. Pyyhe oli riippunut seinässä yläpuolellani naulassa ja siru oli tullut seinän läpi ja vienyt vielä vähän matkaa pyyhettäkin.

Nukkumista jatkamaan emme kuitenkaan vielä heti päässeet, sillä toisessa mökissä oli makuupaikakseen valinnut Salonen pöydän ja nukkui siinä kyljellään, joten sinne akkunasta lentänyt siru meni häneen kupeestaan sisään. Hänet oli sitten toimitettava hoitoa saamaan. Lopun yötä kyllä sitten vetelimme hartaasti unia. Majan muuton meille se pommitus heti päivällä aiheutti.

Luulimme ensin, että sijoitumme Hagmanin huvilaan, mutten sitten menimme lähellä olevaan kallioluolaan, jossa oli paljon muitakin meille tuntemattomia miehiä. Siellä oli meillekin varattu tyhjiä lavereita. Sieltä sitten jatkoimme öisiä retkiämme. Siellä oli muuten jokaisen mielestä turvallinen nukkuakin, milloin nukkumiseen aikaa riitti.

Eräänä iltana Lummaa tuli herätteleen, tai oikeammin näin hänen tulevan petiriviä katsellen ja nostin päätäni. Oli tietenkin edessä hommiin lähtö. Nyt hän jotenkin kuuluvalla äänellä kehoitti kokoamaan toimintakykyisen ryhmän ja lähtemään Nuijamaan Lautalan kylään. Varsinaisesta ryhmästä oli joitakin erillään muualla, mutta ketään ei tarvinnut lähellä olevista herätellä kun joukko oli täysi.

Onnellisesti saavuimme aamuun mennessä perille. Meidän oli määrä pystyttää keskus ja vetää tarvittavat linjat. Yhden linjan vedimmekin, mutta sitten tuli tieto, että odottaisimme huomiseen, jolloin annetaan lisäohjeita, koska oli odotettavissa rauha. Meillä oli hyvää aikaa ja kun talossa oli vielä lehmiäkin, joille joku kävi vain antamassa vettä ja heiniä, niin pojat päättivät lypsää. Vaismaa pohjanmaalta oli meidän muka-

namme täydennyksenä ja hänkin meni perässä lypsylle. Kysyi toisilta sopivaa lehmää, jolloin hänelle osoittivat jo lypsetyn lehmän. Vaismaa veti, mutta kovin vähän tuli, niin hän valitti, että aijai kun on kiintiä.
Seisoskelin sitten rauhantulon päivänä pihamaalla kuuntelemassa, että lakkaako taistelun äänet kuulumasta. Joku epäuskoinen tuli siihen sanomaan, että älä semmoisia usko, ilmoitat vaanpaikkamme ulkona olemisellasi. Tasan kello kolmetoista alkoi hiljentyä äänet. Harveni ensin ja lopulta tuli hiljaisuus. Sen totesimme koko joukolla.
Seuraavana aamuna saimme käskyn lähteä Simolaan ja ottaa siellä majapaikaksemme sellainen talo, jossa saamme pysymään lämpöä. Tehtävämme oli vetää linjat ruuhkanselvittäjältä puhelinkeskukseen. Käsky oli määrä toteuttaa mahdollisimman nopeasti, mutta tie oli täynnä evakoita karjoineen ja joukossa jo sotilasosastojakin, niin eteneminen lumivallien reunustamalla tiellä oli vaikeata. Kärkyimme jatkuvasti ohitustilanteita ja siten etenimme nopeammin kuin muu kulkue. Sitten alkoi takaamme kuulua metelöintiä. Siellä oli tulossa majurin arvoinen mies kirkkoreen perässä istuen ja huutaen tietä. Kun hän saavutti meidät, näki hän hyväksi nostaa entistäkin kovemman metelin. Tuumattiin, että annetaankin hänen mennä ja me yritämme sitten avattua väylää, mutta sekään ei sopinut majusille, vaan hän hyppäsi reestä kuvettaan kopeloiden. Eihän meillä ollut kirjallista käskyä, millä olisimme voineet todistaa, että meilläkin on kiire ja määräys edetä nopeasti. Jättäydyimme vähän jälkeen ja jonkin matkaa päästyämme oli tielläkin vähempi menijöitä, että pääsimme valoisan päivän aikaan perille.
Simolassa asetuimme ~~hra~~ Hiiren taloon asumaan. Akkunat olivat säpäleinä, mutta löysimme tuplia tarpeeksi ja kun uunit olivat ehjät, niin tarkenimme hyvin. Toisena päivänä ilmestyi isäntäkin ja tentti meitä, että kun on ovi murrettu. Sanoin hänelle, että ettekö tiedä ettei huoneistoja saa lukita sotatoimialueella. Ei hän siitä puhunut enää ja lukko oli murrettu jo ennen meitä kuten kellarikin, josta hän myös kyseli. Sanoimme sieltä ottaneemme patjoja, mutta ei muuta ja patjat jätämme huvilaan. Uskollisesti Hiiri kävi toteamassa olomme, että saa todistuksen vuokran perimistä varten. Viikon verran olimme ja lähtöpäivänä kirjoitin lokin lehdelle ajan minkä olimme olleet. En tiedä saiko sillä isäntä vuokriaan.

Tanssia ja viuhahtelua.

Matkasimme junalla Taavettiin ja sieltä auto nouti meidät Miehikkälään. Siellä ryhmämme ja joukkueen hevosmiehet majoitettiin Väinö Vilkin talon pirttiin. Ensin oli joutilasta aikaa, joten hevosia jaloitellessamme kuljimme taloissa ostamassa kananmunia tms. Kerran olin tällaisella reissulla jonkun toisen kanssa iltahämyssä. Kun tulimme majapaikkaan oli tupa täynnä väkeä ja pelit soi. En tiennyt mitä tehdä ja sanoa. Sen arvasin, ettei komppaniassa tansseista tiedetty. Annettiin tanssin jatkua kunnes oli normaali nukkumaan menon aika. Isäntäväen unirauhaan vedoten tanssit lopetettiin ja kai siihen kaikki sitten olivat tyytyväisiä poistuessaan.
Yhtenä iltana hämärissä tuli pirttiin joku hengästyneenä sanomaan, että ulkona liikkuu alaston mies. Siitä paikasta ryntäsimme ulos katsomaan, että onko joku seonnut. Painuimme tielle siihen suuntaan mihin mies oli mennyt tultuaan häirityksi. Menimme toisen porukan kortteeripaikkaan asti, mutta mitään ei selvinnyt. Myöhemmin selvisi puskaradion kautta, että sieltä mies oli ja oli lyönyt vedon, että käy alasti meitä peloittelemassa, mutta tuli vähän liian aikaisin ilmi ja joutui pötkimään pakoon.
Linjojen vetoakin sitten suoritimme, mutta tehoa ei työssä tahtonut olla. Ajan kanssa sentään jotakin syntyi siviiliä odotellessa.

Arvo Ruohonen

Muistelmia talvisodasta

Ryhtyessäni nyt huhtikuulla 1976 tallentamaan muistitietoani talvisodan 1939-1940 ajalta, viestikomppaniamme 6 V.K:n puitteissa, ensimmäiseksi on mainittava aikaisemminkin esiin tullut ajatus, miksi en pitänyt minkäänlaista päiväkirjaa.. Mahdollisuus kyllä olisi ollut, ja laiha lohdutukseni on, etten kuullut kenenkään toisenkaan sellaista pitävän meidän rivimiesten joukossa. Ehkä sekin asia nyt valkenee kun näitä yhteisiä muisteluksia luetaan.

Emme tienneet kun läksimme silloin, kuka joskus palata voi,---

Savuttiin Taavettiin.

Karjalan radan varrella oleva Taavetin asema oli ensimmäinen pysähdyspaikkamme matkalla rintamalle.
Minä sain majapaikakseni Oksan talon, jossa vielä asuivat sen iäkkäät omistajat. Meitä sotilaita siellä majaili ainakin, Jaakko Koustari, Tauno Asunta, Leo Koivisto, Martti Keskinen, Olli Mäkinen sekä Jaakko Nieminen.
Siitä se alkoi.
Tuli eteen kylmä totuus.
Eräänä päivänä tulla jyryytti vihollisen pommikone radan suunnassa idästä Taavetin asemaa kohti.
Hälytys annettiin.
Menimme heti ulos kiväärit kädessä talon puutarha-aidan viereen Odotimme mistä alkaa it-tuli, mutta en kuullut enkä havainnut jatkosodasta tuttua 40 millisen it-tykin lousketta ja valojuovia.
Kone oli hyvin alhaalla ja sitä seurasi koko ajan käsiaseitten rätinä. Niinpä mekin sitten, kivääринpiiput listeaidan päällä, paukutimme sitä muutaman kerran.
Kone pudotti pomminsa propsipinoihin, jotka olivat radan eteläpuolella, hiukan ennen asemaa ja jatkoi matkaansa länteen.
Eipä osunut rataan eikä muuta vahinkoa aiheuttanut kuin pinojen hajoamisen. Siinä vähän kiroiltiin ja manailtiin kun ei saatu sitä alas.
Joukossamme kiersi juttu, että jossain pohjoisella rintamalla oli saatu kone alas pelkällä kivääritulella.
Taavetissa saimme armeijan varusteet. Tästä touhusta muistuu mieleeni erikoisesti Martti Keskinen.
Kumiteräsaappaitten jaossa hän jäi viimeiseksi. Jäljellä ainoastaan se viimeinen pari, ja numero 48; monta numeroa liian isot hänelle. Meillä kavereilla oli hauskaa kun katselimme Keskisen kävelyä ja marssia Taavetin raitilla. Joka askeleella kumiterän kärjet vapisi kuin hevosen alahuuli sen höristellessä. Mukavaksi sen teki vielä Keskisen kävelytyyli, hiukan etukumarassa ja hänelle ominaisella touhukkaalla tyylillä, kädet reippaasti heiluen.
Martti Keskinen osoittautuikin sitten oikeaksi "huumor" mieheksi. Usein majapaikkaan tullessaan hänen ensimmäiset sanansa olivat:" Apropoo, minä huomasin sen heti, kun sillä oli niin romanttinen naama" Se esitystapa siinä olikin koko hokeman kryyti ja suola, tavallisesti esittäessään hän seisoi jonkun kaverin edessä etusormi pystyssä ja antoi ilmeellään juuri

tuolle naama sanalle sitä romanttisuutta. Toinen, mutta ei niin hyvä, oli kun hän matki luentoa pitävää professoria. "Odedaan pudki, joka on toisesda päästä kadki, däydetään vedellä, huljudedaan, muljudedaan, a-- midä huomaudedaan." Esitystapa samoin sormi pystyssä.

Aseveljen hyvät neuvot.

Seuraava kuvaamani henkilö on aivan päinvastainen luonne ja tyyppi.
Hän oli Leo Vihtori Koivisto (1900 - 1972)
Aunuksen kävijä, heimosodissa tulikasteensa saanut mies. Totinen, harvasanainen ja mieluiten yksikseen oleva, oikea hämäläisen soturin perikuva.
Sellaisena hänet muistan.
Katselin häntä noin niinkuin ylöspäin ja määrätyllä arvonannolla. Tiesin, että hänellä on tietoa ja kokemusta, mikä meiltä toisilta puuttui ja jota nyt kipeästi tarvitsisimme. Mutta osoittautuikin vaikeaksi saada mies puhumaan kokemuksistaan. Kerran hän kuitenkin meille kaikille yhteisesti lausahti:
" Ei pojat siellä aina tapella, ja muistakaa syödä ja nukkua aina kun voitte ! "
Kerran huomioni kiintyi hänen pieneen koulupojan reppunsa, mikä oli aina hänellä mukanaan. Utelin, mitä Sinulla siellä repussa on, vaikka eihän tuommoiseen mitään mahdukaan. Koivisto vastasi hyvin verkkaisesti:" Ei siellä muuta ole kuin alusvaatekerta, jalkarätit ja vähän vanikkaa, se on marssilla kevyt kantaa."
Myöhemmin kun taas kiinnitin huomioni asiaan, hänellä olikin jo armeijan reppu, mutta laihalta sekin vaikutti, meidän toisten kantamuksiin verraten.
Taavetissa aika kuluikin enimmäkseen oppitunneilla käynteihin koululla, joka sijaitsi lähellä asemaa radan pohjoispuolella.
Kerran siellä järjestettiin teitokilpailu, joka siihen aikaan oli vielä jotenkin uutta. Yksi kysymyksistä kuului:
"Mikä on pinnari ?"
Sehän selvisi helposti, olihan joukossa monta jalkinealalla työskentelevää miestä, Tampereelta kun olimme.
Myöhemmin selvisi myös, että edellä kertomani Martti Keskinen harrasti lausuntaa, ja ne esitykset olivat hänen harjoitustaan.

Seuraava etappi oli Luumäki.

Majoituspaikkaa en muista, eikä sattunut mitään mainittavaa, paitsi omalle kohdalleni. Myin viuluni.
Mikä mahtoi olla silloin ajatuksissa kun otin sen mukaani Tosiasiassa taitoni oli vielä hyvin vähäistä. Ehkäpä esitykseni kerran sai erään kaverin korvat kuumiksi, koska hän tokaisi:" Myy se viulus mulle." Hetken asiaa harkittuani kauppa syntyikin, hinta oli 150,- silloista kovaa valuuttaa. Vaakassa painoi sen vaikea kuljetus, eikä viulukaan ollut mikään Stradivarius, vain tavallinen tehdasvalmisteinen. Pelimanneja ei joukossamme ollut ainuttakaan, ei edes huuliharpun soittajaa, sehän olisi ollut helppo kuljettaa taskussakin.
Tosiasiassa vihollisen urut pitivät huolen viihdytyksestä talvisodassa, ettei jäänyt aikaa muunlaisen viihdykkeen ajattelemiseen.

Hiljalleen se rintama sitten alkoi lähestyä, seuraava paikka oli Tali, Viipurin eteläpuolella.
Majapaikkanamme Talin kasvatuslaitos. Lepäilin jossain luokkahuoneessa opettajan korokkeella, vieruskavereina Jukka Kunnas ja Olli Mäkinen. Kerran kuului ovelta huuto:"Onko vapaaehtoista vikapartioon lähtijää ?"
Jukka ponkaisi ylös ja vastasi kaiketi ensimmäisenä:"Täällä on yksi." Niin hän lähti - eikä enää palannut! Jonkun ajan kuluttua tuli tieto, että hän oli saanut osuman, joko kranaatista tai lentopommista. Varmuutta ei ollut kummastako.
Tiedossani ei ole muita komppaniaamme kohdanneita miehistö- tai kalustotappioita. Olimmehan tehtävämme luonteen johdosta ripoteltu niin hajalleen.
Kauan emme Talissa majailleet. Siinä lähtötohinassa näkyi pulpettien päällä isoja pinoja tupakkaa. Oli Saimaata, Työmiestä ja Kultaleimaa, Jälkimmäinen maksoi silloin 2,- aski. Saimme Taliin vielä siviilipaketteja, siitä selittyy tupakan runsaus. Kaikki muu siitä häipyi miesten reppuihin paitsi "Kultaleima". Joku sanoikin:" Älkää nyt jumalauta pojat jättäkö noita tupakeita tänne, tunkekaa nyt ne reppuihinne." Ahdoin minäkin niitä taskuihini, vaikka en silloin vielä tupakoinutkaan. Siitä Kultaleimasta alkoi sitten minunkin tupakanpolttoni ja sitä on jatkunut näihin päiviin asti.
Ollessamme kerran taas marssilla koko komppania, siirtyi kersantti Ragnar Sjöholm ulos rivistä ja kysyi:"Pelottaako poikia? Vastaus tuli:" Ei pelota herra kersantti! "
Lähistöltä kuului sillä hetkellä yksittäisiä kiväärinlaukauksia ja konekivääri sarjoja. Joku siinä jo veti maihinkin.
Tästä hetkestä alkaen olen tuntenut Ragnar Sjöholmin.

Näitäkin sattui.

Juslinin pyssy !

Ryhmänjohtajallamme alik. Arvo Juslinilla oli mukana oma pistooli. Sellainen lännenfilmeistä tuttu 6-kertaa laukeava, lyhytpiippuinen niklattu rullarevolveri.
Hän piti sitä korsun seinässä naulassa, panostettuna.
Kerran tuli sisään nuori lähettipoika ja otti aseen käteensä. Sitä käännellessään, ase laukesi. Vähän aikaa korsussa oli hiiren hiljaista, katseltiin vain toisiamme keneenkä sattui. Hetken kuluttua alkoi kuulua kirousta ja ähkinää kun tämä aseenkäsittelijä heilutti kättään. Luoti oli mennyt hänen vasemman kätensä läpi, etu-ja keskisormen luitten välistä.
J.S.P:lle tuli pojalla asiaa.
Olipa tuuria !
Sen jälkeen Juslinin "pyssyä" ei enää naulassa näkynyt.

Jännittävät minuutit !

Ladattu "ukkomauseri" humalaisen miehen kädessä, piippu suunnattuna kohti, ravintolapöydän toiselta puolen.
Matkalla jatko-sotaan, pysähdyimme Mikkeliin. Majapaikkana Mikkelin Työväentalo, jossa toimi pieni ravintola.
Olin menossa tutustumaan kaupunkiin kun portaissa tuli vastaani hiukan humalainen mies sanoen:"Tuu kaljalle mää ostan sulle". Enempää asiaa miettimättä menin ravintolaan ja hän kävi ostamassa lupaamansa pilsnerin. Pöytään päästyämme havaitsin, että hän onkin jo aika lailla kännissä. Mietin, että tyhjennän tuon pullon, juttelen vähän aikaa ja lähden sitten kävelemään. Keskustelumme aikana selvisi, että kaveri on sotapoliisi, eikä välillämme ollut mitään riitaa tai kompasanaa. Pilsneri kuitenkin teki vaikutustaan ja lisäsi hänen humala - tilaansa. Hetken kuluttua mies kuitenkin otti pistoolinsa esille ja veti panoksen piippuun. Huomasin kuinka sali tyhjeni ja jäimme kahden. Siinä horjahdellessaan sormi liipasimella ja piippu suunnattuna minuun hän sanoi:" En minä Suomalaisia ammu, mutta vanjoja minä ammun." Siihen vastasin niin rauhallisesti kuin voin:" Niihin hommiin tässä juuri ollaan matkalla." Samalla koetin aina kallistella itseäni pois piipun edestä. Saattoihan ase laueta millä hetkellä tahansa.
Hetken kuluttua hän työnsi pistoolinsa koteloon, hyvin rennolla liikkeellä.
Huokaisin helpotuksesta !

Kyllä niiden muutamien minuuttien aikana aivoni toimivat kiivaasti. Mitä tehdä, mitä sanoa hänelle ?
Ensimmäinen ajatus oli: Juokse nopeasti ulos.
Toinen: Ei - - hän saattaa ampua perään, pelkästä humalaisen mielijohteesta. Niin jäin paikalleni.

Seuraava tapaus on tammikuulta 1940.

Radio-asemamme sijaitsi Kannaksella, Kämärän rautatie-asemasta noin puolikilometriä länteen, suuren notkelman tai ojanteen reunalla olevassa korsussa. Samassa rinteessä oli muitakin korsuja kooltaan suuriakin, puhuttiin jopa "miljoona" korsuista.
Siellä tapahtui seuraavan juttu, jolle voin antaa nimen vaikka:

"Teuvan Tiltu"

Samassa korsussa meitä oli n. 20 miestä. Joukosta erottui erikoisesti maanviljelijä Eino Raipola, Hämeenkyröstä.
Hänellä oli tapana kävellä korsun lattialla edestakaisin, syylingit jalassa.
Porukassa oli jollakin miehellä radio, josta kuuntelimme uutiset ja joskus "Teuvan Tiltuakin".
Kerran kuunnellessamme "Tiltun" juttua hän mainitsi Eino Raipolan nimen ja kotipaikan sekä lateli joitakin uhkauksia vielä perään. Raipola oli juuri sillä hetkelläkin kävelemässä, hän pysähtyi ja sanoi:" Älä perkeleen ämmä kailota" ja jatkoi taas mietteliäänä kävelyään.
Sitä vain ihmettelimme, että onpa "Tiltulla" tarkat tiedot meistä suomalaisista.

Seuraavan osa onkin jo aivan sodan viimeisten viikkojen tapahtumista.

Helmikuun lopulla jouduin ryhmään joka miehitti erään jo valmiiksi rakennetun 10 linjan puhelinkeskuksen Viipurin länsipuolella. Se sijaitsi Sorvalin Kasarmia vastapäätä, Tienhaaran maantien ja jonkun merenlahden välisellä alueella.
Se oli rakennettu erään asuintalon suureen kellariin ja siellä oli myös makuulaverit.
Nämä kaksi miestä vielä muistan siitä ryhmästä; Olavi (Olli) Mäkinen ja Jaakko (Jaska) Nieminen.

Olli Mäkinen oli minun hyvä kaverini jo nuoruusvuosilta ja asevelvollisuusajalta saakka.
Rinnakkain istuimme ja harjoittelimme morseaakkosia 1/V.P:ssä Viipurin keskuskasarmilla.
Rinnakkain marssimme taas näissä talvisodan melskeissä.
Vihollisen painostus Viipuria kohti oli silloin jo ankara. Jatkuvaa tykistötulta ja lentotoimintaa.
Vikapartioinnissa käytimme jonkinlaista vuorojärjestelmää. Varsinkin kaksi linjaa tuotti meille tuskaa ja hikeä.
Toinen oli vedetty jäätä myöden Viipurin linnaan ja toinen Tienhaaraan menevälle tielle päin.

Rehellisiä olimme !

Kellariin oli jäänyt evakkoon lähteneeltä perheeltä mehuja ja hilloja.
Pohdimme josko voisimme käyttää niitä hyväksemme. Päätimme kuitenkin odottaa, jospa omistaja vielä sattuisi palaamaan.
Muutamien päivien kuluttua tulikin luoksemme mies, joka ilmoitti olevansa talon omistaja. Kysyimme voisimmeko käyttää hillot ja mehut. " Ei - tulen ne vielä hakemaan", hän vastasi. Niin hän lähti eikä ottanut talosta mitään mukaansa.

Lentopommi, joka oli koitua ystäväni Olli Mäkisen kohtaloksi.

Oli aamupäivä. TiEnhaaran suuntaan menevä linja oli taas poikki. Olli lähti sitä korjaamaan. Ei kulunut kuin tovi kun kuulimme aivan linjan suunnasta pommin jyrähdyksen. Olimme Niemisen Jaskan kanssa jo suksilla, lähdössä katsomaan mitenkä Ollin mahtoi käydä.
Samassa hän jo hiihtikin näkyviimme, painijamiehen voimalla ja vauhdilla. Luoksemme päästyään hän virkkoa vain:" Jumalauta pojat kun tietäisitte", ja enempää kyselyihimme vastaamatta painui kellarin ritsille pitkälleen. Nukkui siellä koko päivän iltaan asti.
Seuraavan päivänä kävimme yhdessä katsomassa paikkaa mihin pommi oli pudonnut ja kuinka hän oli pelastunut.

Niemisen Jaskan mustikkasoppa.

Kun olimme varmat, ettei mehujen noutajaa enää tule, sotatoimien edelleen kiihtyessä, pohdimme kenellä meistä olisi parhaat

taidot keittää mustikkakeitto, kellarissa olevasta hillosta. Homma annettiin Niemiselle. Hän oli joukossamme ainoa ukkomies, siitä päättelimme, että hänellä on myös kokemusta kokin puuhista.
Lähtiessään keittämään Jaska sanoi, että sitä litkua ei taida kyllä kukaan syödä, ja kepulisti siinä kävikin.
Jaskan oli tarkoitus tuoda se valmis keitto sinne kellariin, mutta jotenkin hän kompastui keittiössä sikin sokin oleviin huonekaluihin ja kattila putosi lattialle.
Emme päässet edes maistiaisiin, eikä uutta keitosta enää yritettykään.
Eikä talon omistaja koskaan palannut mehuja noutamaan.

Sitten koitti se ikimuistettava maaliskuun 13 päivä 1940, kello 11.00, jolloin aseet vaikenivat.
Sen päivän tapahtumat ja mielialat ovat varmasti ja lähtemättömästi jääneet jokaisen Talvisodan ankarat päivät eläneen ja kokeneen suomalaisen mieleen.

J.V. Snellmanin sanat:

Historia lohduttaa meitä sillä, että jos kansa todella tahtoo säilyttää itsenäisyytensä, se myös aina voi sitä puolustaa

Lainaus "Pikku Jättiläinen" sivu 117

Majuri Ville Elon autonkuljettajana.

Kuten muistamme siviiliin vapautettiin ensimmäisinä ukkomiehet, maanviljelijät ja niin edelleen - -
Poikamiehenä jouduin jäämään vielä armeijaan majuri Elon autonkuljettajaksi.
Ajokikseni sain jo hyvin kärsineen Chevrolet henkilöauton. Muuten se vielä jotenkin pelasi, mutta renkaat olivat aivan kehnot ja uusista ei ollut tietoakaan.
Jouduin vielä ajamaan kehnoja sivuteitä siellä Pyhällön ympäristössä, jossa majuri Elo kävi tarkastusmatkoilla puhelinlinja työmailla. (Pyhältö on Haminan ja Taavetin puolivälillä)
Muutamalla matkalla jouduin tekemään rengasremonttia ja Elo oli aina puuhassa mukana auttamassa. Yhdessä siinä manattiin kehnoa tilannetta kun hikipäässä vuoronperään käsipumpulla yritettiin saada ilmaa renkaaseen. Niin, olimme taipaleella samassa veneessä.

Kirkas-johtolinjojen suhteen hän oli tiukka ja vaativainen. Pylväitten piti olla suorassa linjassa kuin pyssyllä ammuttuna ja johtimet oikein kiristetty.
Antoi hän myös tunnustusta työstä. Kun linja sattui olemaan ajotien varrella hän tarkasteli sitä autossa istuen ja puhui: "Kyllä on, kyllä on, pojat tehneet hyvää työtä."
Mutta jos sattui kohdalle joku virheasennus, auto pysäytettiin ja sitä mentiin tarkastelemaan lähemmin. Silloin hän sähisi kiukuissaan:"Mitä pirua se on tarvinnut tuolla tavalla tehdä".

Taidettiin olla jo kesäkuulla kun tiedustelin häneltä siviiliin pääsy mahdollisuuttani, johon Elo vastasi:" Mistä pirusta minä sitten uuden kuljettajan teen itselleni ? Mitä työtä teette siviilissä ?" Vastasin:" Pakkaan ja lähetän kenkiä tamperelaisessa kenkätehtaassa (Partola). Elo:" Jaa - - suutarit saa nyt itse pakata kenkänsä, mitä saavat valmiiksikin, tämä työ on nyt tärkeämpää."
Enempää emme siitä asiasta myöhemminkään keskustelleet.
Siviiliin pääsyyni vaikutti ehkä seuraava tapaus:

Olimme matkalla Haminasta Pyhältöön kun sain oikeaan silmääni jonkin häiriön, joka vaikeutti ajoani. Majuri Elo huomasi, että jotain on viassa ja kysyi:" Oletteko sairas ?" Selitin asian ajaen kuitenkin hiljaista vauhtia edelleen. Sitten hän alkoi puhumaan:" Seuraavaan sotaan kelpaakin paljon huonompikuntoiset ja puolisokeatkin miehet".
Mitään kepulikonsteja ei mielessäni ollut. Sattuivat silloin ne ensimmäiset oireet oikean silmäni täydelliseen sokeutumiseen, joka tapahtui sitten paljon myöhemmin, sotien jälkeen.
Majuri Elon sanat visusti mielessäni ja tietäen, että sähköiset pilvet yhä lisääntyivät Euroopan ylle, astuin siviilijunaan Taavetin asemalta heinäkuun 4 päivänä 1940.
Koko jatkosodan ajan palvelin ilmavalvonta radio-miehenä eri puolilla Karjalan kannasta, Laatokan saarilla ja Suojärvellä.

Eino A. Lehtinen

Jaakko Saarnijoki ja metson munat sekä muuta mukavaa

Pajari tulee.

Veikka Suvanto antoi tienvarsilla työskenteleville ryhmille ohjeen:" Jos Pajarin auto tai Pajari tulee, painukaa näkymättömiin !"

Pajari ja linjanrakentajat.

Hyökkäysvaiheen kiireisinä päivinä kevytkiinteäyhteyden rakentaminen oli käynnissä maantien varressa. Riilit olivat tiellä, latvusten katkaisu käynnissä ja pylväsmiehet alkoivat kiivetä. Silloin tuli takaapäin Pajarin auto, komentoviiri liehuen ja pysähtyi. Jaakko Saarnijoki juoksi ilmoittamaan. Pajari kyseli:"Minne asti ehditte tänään ? Riittääkö lanka ? Onko teillä tarpeeksi isolaattoreita ? - No,hyvä on, jatkakaa ! " Komentajan auto lähti jättäen suuren pölypilven (Eristiminä käytettiin autonrenkaasta leikattuja kumilevyjä, jotka lyötiin naulalla puun runkoon).

Koppelonmunat.

Kanhijärven pohjoisrannalla oli sähkölinja ja muuntaja. Jaakko Saarnijoki löysi sen läheltä naarasmetson pesän, jossa oli 7 munaa. Hän otti yhden ja vei sen Veikka Suvannolle. Toverukset keittivät sitä 8 min ja söivät sen. Se maistui hyvältä. Suvanto ja Saarnijoki lähtivät sitten illalla pesälle ja ottivat 2 munaa, keittivät ja söivät. 14.5. helatorstaiaamuna he kävivät pesää katsomassa. Koppelo oli poissa. Kaverukset suuntasivat kulkunsa Husulaan evakuoimisreissulle. 15.5. sähkölinjatyön yhteydessä todettiin, että koppelo oli muninut 2 munaa lisää. Saarnijoki otti 2 vanhaa munaa, Reino Silius sai toisen. Pataljoonan murtomaakilpailun ja div. paraatin vuoksi koppelonpesällä käynti jäi, mutta 18.5. todettiin, että koppelo oli ruvennut varomaan meitä. Heinäkuun lopulla Saarnijoki näki pesän lähellä koppelon ja 4 lentokykyistä metsonpoikasta. Munien verottamisesta huolimatta koppelo oli hautonut ja hoitanut poikueensa. Lopuksi vielä munien määrän vaihtelut: 7 - 1 = 6, 6 - 2 = 4, 4 + 2 = 6, 6 - 2 = 4.

Kulkukoira

Ragnar Sjöholm löysi Jäppilässä majailtaessa nuoren koiran, otti

sen hoiviinsa ja kun se luultavasti oli tullut naapurin puolelta antoi sille nimeksi Vanja.

1. k:n lähetti Toivo Virkki toi keittiöltä aamuteen. Suvanto: " Onko saikan kanssa muuta kuin vanikkaa ?" Virkki:" On, seksiä"

Maitotinki

1.K rakensi Jäppilän muistomerkiltä sähköyhteyden Rajajoen äyräällä olevaan Hännikäisen taloon. Isäntä oli tyytyväinen ja lupasi toimittaa kiitollisuuden osoitukseksi komppanianpäällikölle ja rakennustyötä johtaneelle Jaakko Saarnijoelle sekä maidon noutajille päivittäin kullekin ½ l maitoa. Sodan yhä jatkuessa ja kun maitoa yhä saatiin, sanoi eräs hakija kerran: " Onhan tämä valkoista, mutta mitähän varten se Hännikäinen juottaa lehmilleen niin paljon vettä !"

Rysäkalastusta

Kun 1. k oli syksyllä 1941 tullut Jäppilään, Veikka Suvanto lähti jonkun muun, luultavasti Eino Matikan kanssa heti Terijoelle evakointiretkelle ja toivat suuren merirysän. Sillä alettiin kalastaa Joutselän-järven eteläpäässä puron niskassa. Siitä sai hyvin haukia. Innokkaimpia kalamiehiä olivat Sjöholm, Alvar Kiviniemi, Matti Lahdelma, Toivo Virkki ja Jaakko Saarnijoki. Sjöholm sanoi, porukan saatua tavalliset 3 kpl noin 2 kg haukea:" Yksi lomahauki, yksi esikunnan hauki ja yksi oma hauki".

15.12.41 oli kovien 20 ° pakkasten vuoksi Joutselänjärvi jäätynyt lasku-uoman puolelta osittain pohjia myöten, mutta rannan lähellä oli syvä allas. Illalla todettiin, että se oli täynnä särkiä ja ahvenia. Yöllä mentiin hevosella rantaan ja Jaakko Saarnijoen päiväkirjan mukaan siitä tuotiin 1.K:n keittiölle 2 säkillistä kalaa.

Avannossa

Joutselänjärven kalastajat pitivät rysäavantoa auki koko talven 1941-42. Kovien pakkasöiden jälkeen jää oli usein kantavaa. Kun Jaakko Saarnijoki oli siinä, jää murtui ja mies molskahti veteen kainaloitaan myöten. Oli vaikea päästä ylös ja Kiviniemi sanoi, että katsotaan nyt miten Jaska selviytyy. Lopulta kaverit vetivät hänet ylös. Ennenkuin hän jäätävässä viimassa ehti

lähes 2 km päähän kämpille, polvitaipeissa jo jää rasahteli. Mooces Suomela oli onneksi näppärä poika alkamaan saunan lämmittämisen.

Pääseekö muonille ?

Jäppilän kylästä oli lähtenyt Tikan perhe evakkoon ja päätynyt Pälkäneelle. Yhdeksän poikaa lähti sotaan ja 14-vuotias Martti Tikka, joka -poikien riveissä oli saanut innon lähteä mukaan hänkin, pakkasi reppunsa ja lähti omaa kotiaan katsomaan. Naapuritaloissa majaili 1. K. Martti ilmaantui pihaan englantilaisessa kenttäpuvussa, reippaana ja löysi pian Sjöholmin. "Kyllähän mie, oman kylän poika, osaan asioilla juosta." Martti otettiin muonille, oli suureksi avuksi, voitti pian kaikkien suosion ja tuli etenkin Sjöholmin ja Saarnijoen pikku-Hiawathaksi. Jaskalla oli löydetty venäläinen lyhyt kivääri. Se oli sopiva Martille. Ystävämme kesti miehuullisesti loukkaantumisensa haitat ja joutui niiden vuoksi jättämään meidät jo talvella 1941-42.

1. K:ssa oli joulun aikaan luutn. Matti Paukku. Suomi oli taloudellisessa ja aseavun sidonnaisuudessa Saksan kanssa. Kun Englanti oli julistanut olevansa sodassa tämän vuoksi Suomen kanssa. Seurasimme tarkoin japanilaisten hyökkäystä Taka-Intiassa olevia Englannin tukikohtia vastaan. Kun Matti Paukku oli jostakin saanut kuulla, että japanilaiset olivat vallanneet Singaporen, hän tuli kämppään ja riemuissaan huusi:" Singapore on meidän !"

Pataljoonan yksiköt rakensivat kenttäkaapeliyhteyksiä maaston halki ja kevytkiinteätä tien suunnassa. Oli yövyttävä teltoihin siihen mihin oli ehditty. Helle, väsymys ja likaisuus vaativat saunaa. Jaakko Saarnijoki oli 2 K:n mukana. Hänellä oli kokemusta telttasaunasta. 27.8. Ala-Kuusaan hiekkakankaalla hän kaivoi kiukaan sijaa, siihen tuli ihmettelijöitä ja mm. Lagerqvistin kanssa tehtiin kiuas, haalittiin lautoja seisoma-alustaksi, lämmitettiin kiuas, pystytettiin talviteltta päälle ja silloin oli jo ensimmäinen saunojalöösi koossa. Lämmintä vettä saatiin kenttäkeittiöstä. Myöhemmin kehitettiin saunaa siten, että kiuas kaivettiin vielä syvemmälle ja saatiin leikatuksi porras istumista varten ja pantiin 2 telttaa päällekkäin, ovet eri kohtaan ja saunaan mentiin seinän liepeen alta.

Sairalan valtauksen jälkeen saimme käsiimme vehnäjauhoja. 19.8. Sjöholm ja Saarnijoki kävivät Imatralla vaihtamassa 4 vehnäsäkillistä 1 kiloon kahvia.

2. K:n muonituslotta oli punaposkinen pullukka Irja Ahomäki. Hän joutui nukkumaan yöt komentoteltassa, jossa olivat Aro, Pahkala,Tägtström, ylik. Salo ja kirjuri. Hienovaraisesti Aro illalla tiedusteli lotalta, että kun meille nyt tähän telttaan tulee komppaniaan komennettu Saarnijoki, mihin lotta haluaa ruveta nukkumaan. Saarnijoki oli tällöin jo unessa pussiksi ommellussa huovassa. " Minä nukun Saarnijoen vieressä", sanoi lotta.

Mooces Suomela oli puhelinmies, 1. K:n lähetti, lähinnä sisähommissa, nopea ja taitava sapuskan- ja korvikkeenkeittäjä ja humoristi.
Lomamatkoilla toimitettiin puolin ja toisin pakettiasiat. Hänellä oli mukavat jutut:

- Ruoka on katettu. Minulla ei kylläkään ole puhdasta pyyheliinaa käsivarrella.

(Suvanto:" No, olkoon tämän kerran kun ei tule tavaksi !")

- Kun istun hienon ravintolan kabinetissa ja tilaan hanhea, niin muistutan aina: " Kun otatte hanhen kiinni, katsokaa ehdottomasti, ettette joudu ajamaan sitä hikeen !"

Sanontatavaksi tuli Matti Aron lausahdus:" Selvähän se on, juovuksissahan se on."

Pentti Laine: Muistoja päämajasta talvisodan aikana

Viestimiehenä talvisodassa

Tämä tarinani koskee aluksi Eero Vesterberg´iä, joka oli sotakaverini talvisodan aikana. Olimme aluksi Mikkelissä VK 18:ssa, josta meidät joulukuussa 1939 siirrettiin Päämajan Keskuskomppanian lennättimeen. Jatkosodan alkuaikoina olimme edelleen yhdessä VP 24:ssä.

Niin menkäämme edelleen talvisotaan. Kun Mikkeliä oli tammikuussa 1940 ankarasti pommitettu, hajoitettiin Päämajaa ulkopuolelle

Mikkelin. Tärkeimmät operatiiviset osastot kuten maa-meri-ja ilmavoimat sekä huolto-osasto siirrettiin n. 9 km Mikkelistä lounaaseen. Mukana seurasi puhelinkeskus ja meitä kolme lennätinmiestä kaukokirjoituskoneen kera. Otavassa kaikki sijoituimme kansanopistoon.

Kaikkihan muistamme talvisodan aseveljeyden ja kuinka olimme kuin yhtä ja samaa perhettä. Esimerkiksi ruokailu täällä kansanopistossa tapahtui opiston ruokasalissa. Saman seisovan pöydän äärestä haimme mekin"sotamiesrepuusit" ruokamme kuin upseerit, ainoastaan "Marski" söi eri huoneessa vieraittensa kanssa. Saunominen tapahtui samalla tavalla. Kuka kulloinkin pääsi irroittumaan työnsä äärestä, meni silloin saunaan. Ei sielläkään kysytty sotilasarvoa.

Oli jälleen saunaehtoo ja Eero Vesterberg oli kolmantena kahden kenraalin kanssa saunassa. Nämä kaksi muuta sattuivat olemaan kenraaliluutnantti Oesch ja kenraalimajuri Kekoni. Kenraalit keskustelivat päivän tapahtumista ja olivat lauteilla. Eero oli menossa peseytymään ja oli selkä lauteille päin sekä heitti löylyä. Oesch esitti kysymyksen Kekonille:" Montako Blenheim-konetta Bremer lupasi tänään toimittaa Tukholmasta ? "

" Niitä tulee niin ja niin monta.", sanoi Eero, kun luuli häneltä kysyttävän. '"Mistäs Te sen tiedätte ?" tokaisi tähän Oesch. Silloin Kekoni nauraen selittämään Oeschille: "Tämä poikahan on lennättimestä, joten hän tietää nämä asiat paremmin kuin me."

Tottahan se oli, että lennättimessä tiedettiin asiat melko tarkkaan, koska sanomat menivät ja tulivat meidän kolmen miehen kautta. Mutta viestimies ei saa tietää mitään eikä kertoa mitään Arvaamme, että Eeroa harmitti tämä hänen kömmähdyksensä.

Toinen tarinani edelleen samasta paikasta hiukan myöhemmin Summan päivien aikaan. Meitä oli siis kolme tässä lennättimessä ja kolmas mies oli vänrikki Koutsa Helsingistä, ja ammatiltaan sähköttäjä lennätinlaitoksesta.

Olimme koko yön valvoneet ja vedimme päiväunia. Asuimme samassa huoneessa missä lennätinkonekin oli. Koutsa nukkui lähinnä ovea ja minä huoneen perällä. Heräsin oven aukaisuun ja raotin silmiäni nähdäkseni sisääntulijan. En silti noussut ylös vaikka tunsin, että tulija oli eversti Roos. Arvuuttelin kenet hän meistä herättää. Mutta Roos hienona miehenä ei herättänyt koko porukkaa, vaan kävi vänrikkiä varpaasta kiinni ja kuiskaamalla sanoi hänelle:" Vänrikki, täällä olisi sanoma lähetettävänä."

Tapaus osoittaa juuri kuinka kohtelias ja hienovarainen herra tämä eversti Roos oli. Hän oli molempien sotien aikana huoltoosaston päällikkö ja sotien loputtua hänestä tuli Rautatielaitoksen pääjohtaja.
Jatkan vielä samasta herrasta. Talvisota oli loppunut ja Päämaja muutti takaisin Helsinkiin Korkeavuorenkadulle ja muuttui rauhanaikaisesti Yleisesikunnaksi. Olin lopettanut päivystysvuoroni ja astelin portaita alas kun vastaani tuli kenraali Roos jonkun majurin kanssa. Tervehdin ja Roos pysähtyi ja tuli käsi ojossa tervehtimään ja kun huomasi minulla korpraalin natsat niin samalla onnitteli minua ja selittämään majurille, että korpraali oli Päämajan lennättimestä. Kun selvisin ensi hämmästyksestäni, kiitin ja onnittelin myös kenraalia, sillä hänestä oli tänä aikana tullut kenraali.

Otavan kansanopistossa ollessamme lennätin, puhelinkeskus ja Päämajan korkeimpien upseereiden, kuten "Marskin" ja päämajoitusmestarin eversti Airon huoneet sijaitsivat ylimmässä kerroksessa. Näin jälkeenpäin ajatellen aika tyhmästi sijoitettuna, sillä Otavaa ruvettiin myös pommittamaan. Mutta kun hälytys tuli emme voineet jättää lennätintä tyhjäksi. Samoin ei puhelinkeskusta voinut sulkea, eikä Airokaan juuri poistunut huoneestaan. Keskellä rakennusta oli käytävä ja huoneita molemmin puolin ja päissä oli parvekkeet.
Oli jälleen hälytys ja väki mennyt "Marskin" myöten kellariin tilapäiseen pommisuojaan. Koutsa ja minä olimme ylhäällä ja Eero oli koneella. Menin Koutsan kanssa parvekkeelle katsomaan lentokoneiden tuloa, kun sinne tuli myös Airo villapaidassaan kiikaroimaan. Pommit putosivat kauas pelloille aiheuttamatta vahinkoa. Juoksimme kolmistaan rakennuksen toiseen päähän parvekkeelle. Hetken päästä kuului selkämme takaa vihainen ääni, joka kielsi meitä juoksemasta edestakaisin, koska jytinä kuului kellariin ja siellä oli vielä "Marskikin". Hän oli eräs kapteeni Päämajan silloinen komendantti, joka ei tuntenut Airoa villapaidassaan. Erehdyksen huomattuaan pyyteli anteeksi ja poistui kellariin.
Tämä päämajoitusmestari Airo oli lennättimen toiseksi suurin työllistäjä. Hänelle veimme aamulla ja illalla pitkät rintamaraportit. Aluksi hiukan kainostelimme ja kysyimme käytävässä olevalta päivystäjältä, voiko hänen huoneeseensa mennä. Mutta kun Airo huomasi, että sanomat viipyivät hänen huoneessaan olevien vieraiden takia, käski hän meidän tulla heti sanoman saavuttua. Niin tehtiin ja mentiin, koputus oveen, tervehdys, sanoma Airolle ja kuittaus kirjaan. Huoneessa saattoi olla "Marski"

ja ylin johto neuvonpidossa, kartat lattialla ja herrat ympärillä.

Suurin työllistäjä meille oli tiedusteluosaston päällikkö eversti Melander ja hänen apulaisensa majuri Somerto, joka oli ollut ennen sodan alkua Suomen Moskovan lähetystössä. Näille kahdelle herralle veimme yötä päivää siepattuja radiosanomia, jotka olivat Mikkelissä jo "suomennettu". Eversti Melanderilla oli taskulamppu yöpöydällään ja luki sanoman maatessaan. Koska suurin osa näistä sanomista oli toisarvoisia, sopi Melander meidän kanssamme, että sitten hänet herätetään kun on tärkeä tieto, muuten vasta tuodaan aamulla. No tämähän oli meille vastuunalainen tehtävä ja joskus meidän oli pantava viisaat päämme yhteen ja mietittävä mitä tehdä. Mutta kun mielestämme tuli tärkeä tieto mottiin jääneiltä venäläisiltä, missä sanottiin:" Olemme syöneet viimeisen hevosemme, pudottakaa muonaa ja ammuksia lentokoneesta, sytytämme nuotiot merkeiksi ", uskalsimme varmasti tehdä herätyksen. Ja niinhän siinä kävi,että suomalaiset sytyttivät myös nuotioita ja apu meni väärään osoitteeseen ja motti laukesi.

Kun Otavaa pommitettiin usein, tuli Päämajalle muutto sieltä Juvalle. Päämajan eri osastot majoitettiin siellä useampaan kartanoon. Lennätin sijoittui Inkilän kartanon vinttihuoneeseen. Alhaalla asui "Marski", Airo ja pari kenraalia. Piharakennuksessa olivat Melander ja Somerto.
Kun sota oli loppunut maaliskuussa ja meille kaikille tuli muutto Helsinkiin, kiitti majuri Somerto meitä hyvästä yhteistyöstä. Eräs hauska tapaus Inkilästä. Kuten kerroin olimme kartanon vinttihuoneessa, jonne meni portaat ja ahdas permantoluukku. Päämajan silloinen komendantti eversti Brunckkrona tuli tarkastukselle ja yritti nousta vinttiin, mutta hän ei mahtunut nousemaan luukusta, vatsa otti kiinni. Vänrikki Koutsa teki hänelle ilmoituksen ja eversti sanoi:" Hyvä on, hyvä on, jatkakaa." Tämä eversti oli varmasti armeijan vatsakkain upseeri.

Elettiin maaliskuun alun vaikeita päiviä ja sanomat alkoivat olla salaisia, joita ei saanut ottaa muu kuin upseeri ja lopulta meidän oli haettava itse päämajoitusmestari lennätinkoneelle. Eero ja minä makailimme vuoteellamme ja Koutsa oli muutaman askelen päässä Airon takana ja sieltä käsin neuvoi mitä nappia milloinkin piti painaa. Tuli maaliskuun 13 pv:n yö ja Koutsa herätti Eeron ja minut klo 3 aikaan katsomaan mitä nyt tulee.

Sieltä tuli dramaattinen sanoma rauhasta ja sen ehdoista sekä tulen lopeetamisesta klo 11.00. Taisi siinä tulla tipat silmiin kun luimme sitä. Vein sanoman Airolle ja klo 5.00 hän soitti ja pyysi hakemaan sanoman, jossa oli tulen lopettamiskäsky ja vetäytymiset uudelle linjalle. Sanoma meni meiltä Mikkeliin ja sieltä edelleen kaikille rintaman osille. Mitä olen jälkeenpäin kuullut, niin tieto meni ajoissa perille.

Saman päivän aikana jouduin jälleen viemään sanomaa Airolle. Menin salin lävitse ja "Marski" istui keinutuolissa väsyneenä ja ajatuksiinsa vaipuneena. Sääliksi kävi vanhusta. Airo ei ollutkaan huoneessaan salin peräkamarissa. "Marski" havahtui ja kysyi oliko minulla sanoma. Kun myönsin, hän viittasi luokseen ja kuittasi sen saaduksi. Tämä oli ainoa kerta kun hänen nimensä tuli meidän kuittauskirjaan. Kaikki hänen henkilökohtaiset sanomansa kuittasi adjutantti, joka oli silloin majuri Grönwall. Sama herra on nyt kenraali ja ollut myös presidentin adjutantti. Vielä tästä Grönwall´ista. Hän oli meidän mielestämme Päämajan turhantarkka upseeri. Ehkä se johtui "Marskista", joka vaati häneltä tarkkuutta ja etiketin hienoudet. Adjutantti vaati meiltä aina jäljennökset lähetetyistä sanomista, jotka saattoivat olla ranskan, englannin tai ruotsin kieltä. Pilkut, pisteet ja heittomerkit piti olla just´eikä melkein. Varmasti se oli paikallaan, muuten olisi voinut tulla ulkolaisiin sanomiin väärinkäsityksiä.

Ensimmäisen kerran jouduin "Marskin" kanssa puheisiin Otavassa. Olin antamassa koneella sanomaa ja huoneessa ei ollut muita. Kuulin selkäni takaa kannuksien kilinää ja löin koneeseen "hetkinen" ja pomppasin pystyyn tekemään ilmoitusta. Hän oli erehtynyt huoneesta ja haki eversti Melanderia.
Kuten tiedetään hänelle lähetettiin paljon lahjoja ja "humanitääristä apua" ympäri maailman. Melkein kaiken hän jakoi pois ja mekin saimme häneltä unkarilaista "Baccarat"-merkkistä tupakkaa hienossa 100 kpl:een pakkauksessa. Tätä säilytin pitkään kuin pyhäinjäännöstä.
Hänellä oli sotilaspalvelija korpraali From, joka oli aikoinaan TUL:n parhaita nyrkkeilijöitä. Tämä From tuli usein Inkilässä ollessamme meidän luoksemme juttelemaan ja toi tullessaan pullon. Tähän pulloon oli kerännyt "Marskin" viinojen jäännöseriä päivällispöydistä, sillä koskaan ei viety vajaata pulloa pöytään. From oli sopinut emännän kanssa, että hän saa ne pitää ja näinollen hän oli tervetullut vieras lennättimeen.

Toinen mukama vieraamme oli kenraali Kekonin autonkuljettaja. Kekoni oli siviilissä Strenberg'in tupakkatehtaan johtaja Pietarsaaresta. Kun meiltä loppui tupakat, olivat sikarit silloin avuksi ja niitähän me poltimme niin, että oli huulet ruvilla.

22.3.1942

Hiihtopalkintojen lahjoittajalle (Vääpeli Ragnar Sjöholmille)

Tänään olemme kilpailleet 9 km matkalla "Somerikon hiihdossa" erinomaisten olosuhteiden vallitessa. Kaikki kilpailijat olivat tyytyväisiä järjestelyyn, etenkin 20 ensimmäistä palkittua sekä Jumbo-palkinnon saaja. Kilpailijoiden puolesta ja kilpailujenjärjestäjinä lähetämme Sinulle parhaat kiitoksemme ja terveisemme.

Tulokset:

1	ylik. Termala O Erik	34,09	14	korp Saarnio H.I.K	40,48
2	ltn Saarnijoki J 1 K.	34,19	15	stm Kannisto P 2K	41,08
3	kers Ojala O 1 K	36,13	16	ltn Saarnijoki O 2 K	41,18
4	alik Heikkilä E Erik.	36,24	17	korp Arkia P Erik.	41,35
5	korp Toivonen V 3K	36,42	18	korp Lintula R 3 K	43,21
6	alik Vilpponen E 1 K	36,46	19	kers Järvelä A Erik.	44,32
7	stm Hämäläinen E 1 K	38,20	20	korp Mikkola V 1 K	45,03
8	vänr.Lahdelma M 1 K	38,20	21	stm Saarinen U 2 K	45,58
9	stm Miettinen L Erik.	38,23	22	korp Seppälä E 2 K	47,00
10	stm Kiviniemi A 1 K	38,50	23	ltn Suvanto V 3 K	47,19
11	korp Virkki T 1 K	38,55	24	korp Laine P 1 K	50,54
12	stm Kuusisto L 2 K	39,11	25	vänr Tägtström N Erik.	52,17
13	stm Matilainen A 1 K	40,31	26	stm Vakkinen A 1 K	53,20
			27	ratsumest. Puolanka Erik	57,48

Parhaat terveisemme:
Kilpailujen järjestäjä ja vastaava
luutnantti Alvar Kiviniemi
Ratamestari
vänrikki M. Lahdelma
Laduntekijäin päälikkö
luutnantti Jaakko Saarnijoki
Lähettäjä
ylikersantti Olli Salo
Ajanottajat
alikersantti Jaakko Tamminen
alikersantti Erkki Salminen

Lisäksi tarkastusmiehiä, salaisen aseman kontrolli, yleisöä, (tuhatmäärän) saunanlämmittäjiä, mehulotta ja pssiivisia päällekatsojia sekä luutnantti Reiniö.

Aseveliterveisin Jaska

Kenttäpostia.

Talvipäivän seisauksena 1941.

Hei Rankku.

Parhaat terveiseni, myös koko kuppikunta tahtoo muistaa Sinua kun lähdemme suunnistamaan uudelle vuodelle. Ulkona on täysi suoja, tuulee metsästä päin ja sataa vettä. Paitsi kalamiehiä olimme joko nokka vikapartiossa kaike
Kaikki linjat olivat yhdessä kun yöllä oli satanut räntää. Lunta on tullut paljon lisää, jalkamiestä vajottaa polveen saakka. On aika hiljaista, meitä onkin nyt oikea hiljaisten miesten kerho. Ääni tietenkin keveni kun tuli akkulähetys Raivolaan ja saatettiin Larmolan autolla tänne. Hakkarainen oli kylässä ja aamulla eivät veikot huomanneet, että olin teen keittänyt sulatetusta lumesta. (Vesi oli jo illalla loppunut.) Jokainen sai makkaranpalan ja joi teetä päälle. Oheisena seuraa alkua 1 K:n kaskukokoelmaan, koetan kartuttaa sitä sikäli kuin uusia keksitään. Muista sanoa Aarolle

Kiviniemi ampui tänää oravan, kaksi reikää päässä. Kaloja tuli

eilen kaksi ja tänään yksi. Nyt niitä taas tulee kun on huonot ilmat. Voimme kaikki hyvin paastoamme jo joulua varten, riisiäkin on luvassa. Kun vain reppu kestäisi äkkinäisen rasituksen.

Terveisiä rouvallesi ja pojille

aseveliterveisin Jaska

Talvisodan edellä oli Taavetissa Saalemin rukoushuoneeseen majoitettuna meitä viestimiehiä useampi ryhmä. Ajan kuluessa teki mieli lomillekin, mutta ne olivat tiukassa. Yksi kaveri sai sitten loman mummunsa hautajaisiin. Sen kuultuaan korpraali Matti Vilenius henkäisi kuuluvasti:" Olis mullakin vanha mummu !"

Arvo Ruohonen

Sulo Kivistö 1. K. muistelee

Uhka sotaoikeuteen säilykkeiden syömisestä

Jatkosota oli alkanut ja edettiin Karjalan kannaksen suuntaan. Me viestimiehet pysähdyimme Konnunsuon vankila-alueelle ja puhelinkeskus "Kukko" sijoitettiin vankilan pastorin asuntoon. Ystävällinen pastori kävi meitä tervehtimässä ja lausui toivomuksenaan, että kellariin varastoidut elintarvikkeet säilyisivät. Eivät säilyneet ! Meidätkin oli jo siirretty toisaalle ja nyt meitä perästäpäin syytettiin rosvouksesta ja uhattiin sotaoikeudelle pastorin hillojen ja kurkkujen syömisestä!
Me olimme syöneet vain sen osan, minkä pastori oli omakätisesti meille antanut.

Sotilaita hoidettiin sairaaloissa hyvin.

Rajajoella kesällä 1942 oli oikein intiaanikesä. Meitä oli 6-miehinen keskus-ja vikapartioryhmä. Hyvistä olosuhteista huolimatta sairastuin ja jouduin lääkärin puheille. 39,1 asteen

reumaattinen kuume muine kipuineen johti Raivolan kenttäsairaalan kautta Mikkelin sotasairaalaan. Junamatkallakin tarkkailtiin terveydentilaani. Mikkelissä aloin toipua melko nopeasti eikä ihmekään, sillä olihan hoitajana nuori, kaunis, ystävällinen ja puhelias hoitajatar, jolta riitti ystävällinen sana jokaiselle potilaalleen.

- Pidättekö minusta ? hän sanoi, tarttuen ranteeseeni.
- Jos sydämeni lyö 50 kertaa minuutissa niin sehän olisi selvä merkki.
- Hetkinen - 52 kertaa.
- Ihanko totta ?
- Totta puhuen, ei se lyönyt kuin 49 kertaa minuutissa, myönsi hän.
- Mutta sehän on selvästi parempaan päin, sillä itse laskin ennen teitä vain 48 !

Rehdit upseerit

Olin raittiinilman tarpeessa. Astelin yksin Terijoen tietä. Vastaani marssi kolme oman komppaniamme upseeria. Tie ei ollut mikään valtatie, mutta hyvin siihen mahtui kolme miestä rinnakkain ja laulu kajahteli .. olihan neljäs päivä kesäkuuta, Suomen Marsalkan syntymäpäivä. Tultiin tervehdys-etäisyydelle. Sotilaallisella täsmällisyydellä vein käteni lakin lippaan ja hihkaisin:
"Hyvää päivää, herra upseerit !"
- Hyvää päivää herra Kivistö, oli vastaus.
"Aika velikultia"

Sanoi

Harry Moisio.
"Et levittämättömiä tie"
Harry Moisio, oltuaan viikon huoltotoimiston lähettinä:
"Muuten mukava paikka, mutta siellä täytyy kulkea perseläpi seinässä kiinni"

"Taidat olla hevosmies, kun olet niin lihava" sanoi Mosa Soidensuo 3 K:sta everstiluutnantti Alholmille Pitkäjärven saunan lauteilla.

Tuomi keskuksessa oli pari tilaajaa samassa linjassa erotettuna 1 soitto ja 2 soittoa. Kerran kun 1 soitto oli käytössä pyysi hätäinen tilaaja päästä 2 soittoon.

Musaa talvisodassa

Talvisodan aikana oli keskuksen päällikkö Toivo Pulkkila saanut Suomi-Filmin palveluksessa olevalta veljeltään viestikomppaniaan lainaksi pianohaitarin. Haitarinsoittajaa ei joukosta löytynyt, mutta kun kokelas Boris Ristow soitti hieman pianoa, ratkaistiin asia siten, että haitari sidottiin Ristowin polville ja kaksi miestä veteli puhtia palkeisiin. Ristow käsitteli taidolla niin mustia kuin valkoisiakin koskettimia. Se oli tosi musaa se. Pari miestä kehittyi niin tehokkaiksi palkeitten venyttäjäksi, ettei heitä mielellään vikapartioon päästetty herkkyyttään kadottamaan.

V.S.

Metsästyslupa, eli vaikuttaako lahjonnalta ?

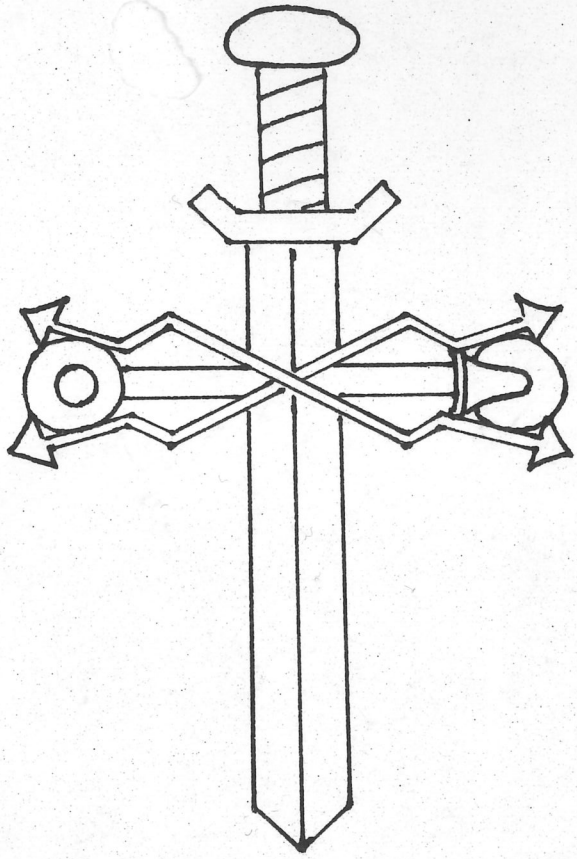
Kun 3 K:n päällikkö Suvanto vuonna 1942 vedätti ominluvin sähkölinjan Kivennavan kunnantoimistoon, ojensi kunnanjohtaja kiitollisuutensa osoituksena Suvannolle "elinkautisen luvan metsästää ja kalastaa korvauksetta Kivennavan kunnan omistamilla alueilla". Sattuneesta syystä on lupaa käytetty hyväksi varsin vähän etenkin viime vuosina.

V.S.

Vastaisen varalle

Usein vanhoja muistellessa saattaa juttu jäädä kiinni siitä, että ei muisteta mistä tultiin tai mihin mentiin eli toisin sanoen ei muisteta paikan nimeä. Jonkilaiseksi avuksi tähän pulmaan on seuraavaan poimittu VP 24:n toimintakertomuksesta ajalta kesäkuu -41 vuoden loppu siinä mainittuja kylän, pitäjän tms. nimiä toivossa, että niistä olisi apua kun muisteluksia paperille pannaan:
Tampere Ammattikoulu - Lohikoski - Kallislahti (tervahöyryllä seuraavaan etappiin) - Eräjärvi - Ahvonen - Sulkava - Ruokolahti - Pohja-Lankila - Torsontaka - Kalejärvi - Ahvio - Kaiturinpää - Sulkava - Tarkkola - Vahterusjärvi - Rautjärvi - Hörkkölä - Jurvala - Miettilä -Kuokkalammi - Niskpietilä - Purujärvi - Immola - Imatra - Vuoksenniska - Virmutjoki - Tietävälä - Rätykylä - Saloriikkola - Hirsilampi - Haakanala - Matinkalahti -

Kuisma - Ilmee - Immolanjärvi - Vuoksi - Enso - Jääski - Peussanmäki - Leppänoro - Karjalainen - Siisiälä - Simpele-Mertjärvi - Vetisijoki - Ilykuunu - Käylälä - Kirvu - Inkilä - Sairala - Matikkala - Leinjärvi - Koljola - Antrea - Vuoksenranta - Sintola - Hopeasalmi - Taljala - Hovikorpi - Ristseppälä - Oravankytö - Virkkilä - Äyräpää - Alakuusa - Paakeli - Kaukila - Soukkaharju - Sutimus - Rahkola - Muolaa - Kyyrölä - Salmenkaita - Vuotjärvi - Pamppala - Kivennapa - HAnttula-Jäppilä - Joutselkä - Väärämäki - Uupunut - Tonteri - Mainila - Raivola - Ikola - Lempaala - Uusi-Alakylä - Lintula - Husula - Rautakorpi - Valkeasaari - Aleksandrovka.

JUTUT I

VK3, VP24, YM

1939-44